Western Cape Government

FOR YOU

Department of Cultural Affairs and Sport

Western Cape Public Library Service Model

Western Cape Library Service

CONTENTS

1. **METHODOLOGY** 1

2. **OBJECTIVE OF THE LIBRARY SERVICE DELIVERY MODEL** 2

3. **STRATEGIC CONTEXT** 3
   PUBLIC LIBRARIES AS UPSTREAM STRATEGIC SOLUTIONS 3

4. **PILLARS OF THE SERVICE DELIVERY MODEL** 5
   - PILLAR 1: ACCESS TO INFORMATION 6
   - PILLAR 2: READING 7
   - PILLAR 3: COMMUNITY AND INFORMATION HUB 8
   - PILLAR 4: DIGITAL SERVICES 10
   - PILLAR 5: LITERACY, EDUCATION AND INTELLECTUAL RECREATION 11
   - PILLAR 6: SAFE SPACES 13

5. **LIBRARY SERVICES GOVERNANCE AND IMPLEMENTATION** 14

6. **PARTNERSHIPS** 16

7. **FUNDING SOURCES** 16

8. **MARKETING AND ADVOCACY** 17
   OBJECTIVES OF MARKETING AND ADVOCACY 17
   STRATEGIC APPROACHES 18

9. **LEGISLATION** 18

10. **CONCLUSION** 18

Western Cape Public Library Service Delivery Model

The Western Cape Public Library Service Delivery Model is both practical and aspirational, outlining a future-oriented, systematic approach to service planning. The Western Cape public libraries develop and deliver relevant, easy-to-use and high-quality services and are committed to evaluating and improving services based on evidence-based outcome measurement and changing community needs. This document serves as a reference and will be updated as needed to reflect the priorities of the Western Cape Government and its communities.

1. METHODOLOGY

The development of a Service Delivery Model (SDM) for the Western Cape Library Service (WCLS) marks a pivotal step toward enhancing public library services to meet the diverse needs of residents in the Western Cape. A Service Delivery Model is a structured framework that outlines how an organisation delivers value to its clients, encompassing the processes, resources and strategies required to achieve its objectives. It is critical for organisations as it provides a clear roadmap for delivering consistent, efficient and impactful services while aligning operations with the needs and expectations of stakeholders.

For the WCLS, the SDM is not just a policy document but a transformative approach to redefining how libraries engage with and serve their communities. Through systematic evaluation and the integration of innovative strategies, the model seeks to establish a library system that is accessible, inclusive and responsive to the changing needs of both users and non-users.

To inform the development of the new SDM, in partnership with the UCT Hasso Plattner D-School, we conducted extensive research, including interviews with both library users and non-users. These interactions provided invaluable insights into the perceptions, challenges and aspirations related to library services. From this data, we have developed comprehensive customer profiles to represent the diverse segments of potential library clients. These profiles were instrumental in identifying unique value propositions for each customer type, ensuring that the redesigned services address their specific needs.

Building on these insights, we utilised multiple Business Model Canvases to map out the creation and delivery of value for different customer groups. This process involved exploring innovative ways to refine existing services and introducing new offerings tailored to meet emerging demands. The canvases served as a blueprint for understanding the operational and strategic changes necessary to achieve the envisioned outcomes.

The culmination of this work is a comprehensive policy framework that encapsulates the learnings from our online collaborations and stakeholder engagements. This framework serves as the foundation for the new SDM, guiding the public library services in the Western Cape by delivering enhanced services that are responsive to the needs of all residents in the Western Cape. By prioritising user-centric approaches and fostering innovation, the new model aims to position libraries as vital community hubs that contribute to education, information access and social cohesion.

2. OBJECTIVE OF THE LIBRARY SERVICE DELIVERY MODEL

The objective of this Library Service Model is to provide a strategic framework that guides how the Western Cape library services will meet the needs of its users effectively. Specifically, it aims to:

- **Align Services with User Needs:** Understand and respond to the needs of different user groups (e.g. students, researchers, pensioners, professionals etc.) through tailored services.
- **Ensure Accessibility and Inclusivity:** Make resources, spaces and services accessible to all users, including those with disabilities or those from diverse backgrounds.
- **Optimise Resource Allocation:** Efficiently use staff, space and funding to provide high-impact services.
- **Support Learning, Research and Community Engagement:** Create an environment that supports education, research, lifelong learning and community development.
- **Adapt to Changing Technologies:** Integrate digital tools and evolving information systems to enhance user experience and access.
- **Improve Service Quality and Efficiency:** Streamline processes and continuously evaluate and improve service delivery.

This Service Delivery Model:

- Builds on the Western Cape Library Service's proven track record of community building through a network of municipalities and partners that leverage the resources of local communities.
- Drives creativity, innovation, excellence and efficiency in all areas by anticipating current and future needs.
- Leverages digital services and technology to enhance access to public library services and deliver an improved user experience.
- Creates services that are accessible to people with disabilities in accordance with the principles of dignity, independence and integration.
- Positions public libraries for long-term success by responding to patterns of growth and changing needs in communities.
- Includes a commitment to engaging residents, communities, users, staff and other key stakeholders to understand and meet their needs.
- Ensures the Western Cape Government's mission and service delivery values are central i.e. Caring, Competence, Accountability, Integrity, Innovation and Responsiveness.

3. STRATEGIC CONTEXT

The Western Cape Library Service, together with other public library administrators, partners and departments, strive to create inclusive spaces that foster social cohesion and lifelong development that enhances access to knowledge and engagement, leading to more inclusive and empowered communities.

The WCG Provincial Strategic Plan (PSP) (2025–2030) sets out the strategic priorities and goals for the next five years. The implementation of the PSP is driven by four Provincial portfolios.

These integrated areas are:

Households and Human Development	Creating safe, healthy environments that promote lifelong development and self-sufficiency.
Cohesive Communities	Strengthening social ties to build safe, caring and resilient communities.
Youth Agency and Preparedness	Empowering young people with the skills and opportunities to participate in society, access economic opportunities, and continue learning.
Economic and Growth Opportunities	Expanding economic opportunities and fostering confidence, hope and prosperity.

This Model is aligned with the departmental vision for a socially inclusive, creative, active and connected Western Cape. Public libraries have the potential as key drivers for positive change and reimagining spaces and services are essential in realising the vision. By promoting increased and active participation in reading, overall community empowerment and participation is improved.

PUBLIC LIBRARIES AS UPSTREAM STRATEGIC SOLUTIONS

Applying upstream principles to the importance of public libraries highlights how libraries proactively prevent societal problems rather than just reacting to them. The following illustrates how public libraries function as an upstream solution and what the expected strategic impact is:

1. Preventing Educational Inequality

- **Downstream Problem:** Low literacy rates and educational disparities contribute to poverty and unemployment.
- **Upstream Solution:** Public libraries provide free access to books, digital resources, and literacy programmes, ensuring early childhood development and lifelong learning.

2. Reducing Economic Barriers

- **Downstream Problem:** Many people cannot afford books, internet access, or educational tools.
- **Upstream Solution:** Public libraries offer free access to books, Wi-Fi, job search resources and career training, helping people break cycles of poverty.

3. Supporting Workforce Development

- **Downstream Problem:** Unemployment and underemployment due to lack of skills or job search knowledge.
- **Upstream Solution:** Libraries offer resume workshops, job search assistance, coding classes and digital literacy training to equip people with marketable skills.

4. Strengthening Communities and Social Support

- **Downstream Problem:** Social isolation, lack of community engagement and increased mental health issues.
- **Upstream Solution:** Libraries act as community hubs, providing safe spaces for interaction, mental health resources and cultural events that build strong social networks.

5. Reducing Crime and Juvenile Delinquency

- **Downstream Problem:** Youth crime and delinquency often stem from lack of constructive after-school activities.
- **Upstream Solution:** Libraries offer free homework help, STEM programmes and reading initiatives, keeping young people engaged in positive activities.

6. Enhancing Public Health

- **Downstream Problem:** Health misinformation and lack of access to reliable health resources lead to poor health outcomes.
- **Upstream Solution:** Libraries provide access to credible health information, mental health workshops and even partnerships with health organisations for screenings and wellness programmes.

7. Preserving Democracy and Informed Citizenship

- **Downstream Problem:** Misinformation and lack of civic engagement weakens democracy.
- **Upstream Solution:** Libraries offer access to unbiased information, voter registration assistance and free civic education programmes to promote informed decision-making.

8. Sustaining a culture of reading across life stages

- **Downstream Problem:** A significant majority of children in South Africa cannot read for meaning, a situation described as a literacy crisis.
- **Upstream Solution:** Reading proficiency is not only a school objective, it's a lifelong skill. Public libraries keep people reading beyond their school years by connecting literacy to pleasure, personal growth and civic participation. They model reading as a social practice, not an academic task, helping to sustain a reading culture across generations. In this way, libraries address reading not as a downstream symptom to fix, but as a community value to nurture continuously.

4. PILLARS OF THE SERVICE DELIVERY MODEL

The Service Delivery Model is centred around six key pillars: 1) Access to Information, 2) Reading, 3) Community and Information Hub, 4) Digital Services, 5) Intellectual Recreation, Literacy and Education and 6) Safe Spaces. This model reflects the public library's evolving role in fostering lifelong learning, promoting digital literacy, and serving as a cornerstone for community engagement and development.

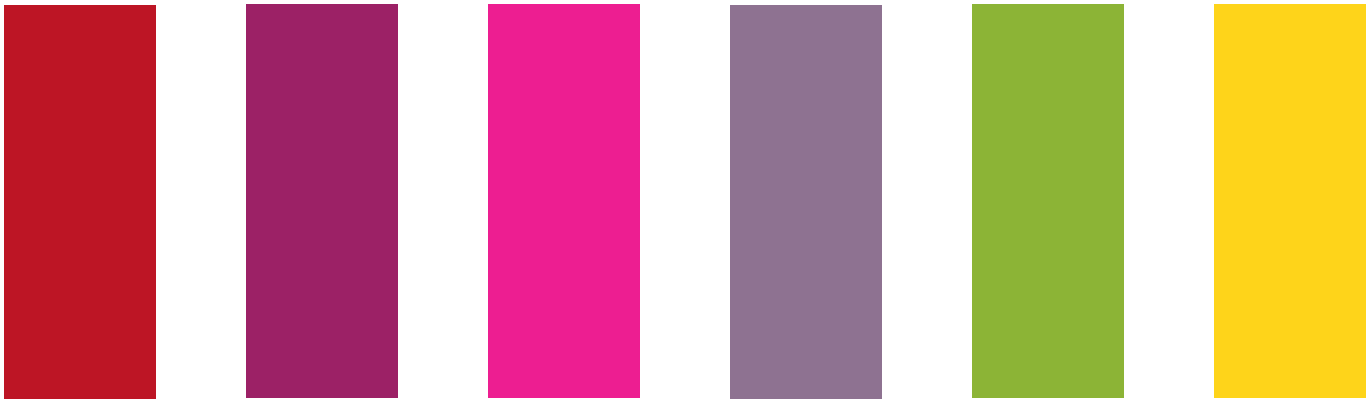

The model emphasises collaboration with external partners, including educational institutions, NGOs, government departments and businesses, ensuring that libraries remain responsive to community needs. By integrating modern technology and maintaining a focus on accessibility, the Western Cape Library Service plays a vital role in enhancing literacy, supporting education and providing essential services to the public.

PILLAR 1: ACCESS TO INFORMATION

Public libraries act as gateways to diverse informational resources, ranging from physical books to digital platforms. Through partnerships with educational institutions, government departments and NGOs, libraries provide career guidance, e-resources, educational and research support. They also facilitate access to government services, allowing residents to engage with services such as school registrations, SASSA, SARS and UIF applications.

Objective:
The Western Cape Library Service is committed to providing equitable access to a wide range of informational resources for research, education and personal development. The aim is to position public libraries as lead providers of verified, credible, relevant, accessible (free) to all information, in a world with an overload of unverified information, fake news and increasingly expensive printed resources.

Current State:

- The Western Cape currently has the biggest public library service in South Africa with a public library footprint in most communities. Access is provided to printed books, eBooks, audiobooks, online magazines and newspapers.
- Specialised services with digital equipment and content for the visually impaired and blind communities are provided at selected public libraries.
- Most of the public libraries across the province provide free internet access and computer equipment with printing, photocopying and scanning services.
- Public library staff are available for assistance and support with finding information, research, training and access support to e-government sites and other online or professional services.
- Public library users have access to any library material in the Western Cape Library Service through the available inter-library loan service.
- The rising cost of buying books positions libraries as the potentially preferred service provider of reading material.

Strategic Development:

- Enhanced collection development, ensuring up-to-date and relevant materials.
- Staff training to support digital navigation and information retrieval.
- Strengthened marketing strategies to position libraries as the preferred information provider.
- Increased digital repurposing and modernisation of content services.
- Reduced administrative barriers to enhance service efficiency.

Desired Future:

- To enable all public libraries to provide effective access to relevant and verifiable information quickly and with assistance where needed.
- Competent, knowledgeable staff to render excellent client-oriented services.
- Staff to be trained, agile and responsive to the changing information environment and needs of their users.
- Staff support to navigate digital spaces will make the user experience quicker and less daunting.
- Public libraries will be connected to and collaborate with community and business networks that connect users to local organisations, information sources and services.
- Public library collections are updated and refreshed through the constant provision of relevant library materials.
- Improved and increased access to fast and reliable internet, computer equipment and charging stations for own devices.
- Increased Wi-Fi accessibility at public library facilities for improved access to information.

PILLAR 2: READING

Public libraries play a critical role in fostering a lifelong love of reading and addressing South Africa's literacy crisis, where a large majority of Grade 4 learners in South Africa (81% according to the 2021 PIRLS study) cannot read for meaning. Beyond providing access to diverse reading materials, libraries act as essential partners in education by supporting early literacy development and serving as substitutes for school libraries in communities where such facilities are lacking.

Objective:
To cultivate and sustain a culture of reading across all life stages by positioning public libraries as the primary enablers of reading for pleasure, personal growth, and civic participation. This includes a strong focus on teaching children to read for meaning. Public libraries also serve as critical substitutes for school libraries, ensuring equitable access to reading resources and literacy support.

Current State:

- Public libraries provide access to diverse reading materials, including books, magazines, newspapers, and digital formats.
- Story hours, reading competitions, and book clubs are offered, but participation varies across communities.
- Reading initiatives are often linked to literacy programmes, with limited emphasis on recreational reading for adults and teens.
- Many communities lack strong reading cultures beyond school requirements, and reading is often perceived as a chore rather than a leisure activity.
- Public libraries frequently act as de facto school libraries due to the absence of dedicated facilities in most schools, supporting homework, projects, and reading development.
- Select public libraries serve as dual-purpose libraries on school grounds serving both the public and school community.
- Limited marketing and advocacy for reading as a lifestyle choice.

Strategic Development:

- Initiate province-wide reading campaigns that promote reading for pleasure and personal development.
- Develop partnerships with schools, NGOs, and cultural organisations to integrate reading into community events and school curricula.
- Introduce innovative programmes such as 'Reading Cafés,' mobile reading lounges, and themed reading challenges.
- Expand digital reading platforms and curate collections that appeal to diverse interests and age groups.
- Train library staff as reading ambassadors to guide and inspire patrons in selecting engaging materials.
- Use social media and gamification to make reading interactive and appealing to younger audiences.
- Strengthen the role of libraries in early literacy by offering structured programmes for children, especially those in Grade 4 and below, to improve comprehension and reading for meaning.

Desired Future:

- Public libraries become vibrant reading hubs where reading is celebrated as a communal and enjoyable activity.
- Communities exhibit strong reading cultures, with increased participation in reading programmes and events.
- Reading is integrated into everyday life, supported by accessible resources in both physical and digital formats.
- Libraries lead in promoting multilingual reading materials to reflect cultural diversity and inclusivity.
- Public libraries are recognised as essential partners in education, bridging gaps left by the absence of school libraries and contributing to improved literacy outcomes.
- Sustained partnerships ensure continuous innovation in reading promotion, making libraries central to lifelong learning and personal enrichment.

PILLAR 3: COMMUNITY AND INFORMATION HUB

As community hubs, public libraries help bridge the social and economic divide, fostering inclusivity. It provides meeting spaces, arts, cultural and recreational programmes and holiday initiatives. Assistance and support with access to government services are provided. They foster community involvement and provide social spaces for collaboration, networking and promoting local opportunities. This pillar ensures that libraries remain central to community social cohesion and economic development.

> ***Objective:***
> *Establish the public library as a central hub for community activities, arts and cultural development, information sharing and social engagement.*

Current State:

- Many public libraries to various degrees already fulfil the role of a community services hub in communities. This role, however, is currently mostly undervalued and not fully optimised.
- Not all libraries recognise the role they play as a community hub. There is a perception that libraries are only there to serve the needs of readers.
- Many public libraries have a hall or activity room used by community organisations as meeting and collaboration spaces, to roll out holiday programmes, training, expos, etc. However, these are not always optimally utilised by the community.
- Public libraries provide reading and study spaces for students and the public to encourage lifelong learning and reading.
- In some communities, public libraries are actively collaborating with municipalities, NGOs and other stakeholders to roll out community development programmes.
- Public libraries collaborate with government departments to provide visiting services or service desks to community members such as SARS and the Department of Home Affairs, SASSA, etc. Government departments also make use of libraries to distribute strategic documents for public comment and information.
- In some public libraries a Commissioner of Oath service is provided to the community. This enables a one-stop service for e-government services.
- Assistance is provided to the public with writing CVs and formatting documents.

- Public libraries provide a scanning, printing and photocopying service to the public as a paid service.
- Public library spaces are made available for museums, art and cultural exhibitions and workshops.
- Public libraries collaborate with other stakeholders to create and facilitate programmes and activities towards social development, public awareness programmes like health and safety, gender-based violence, disability, climate change, road safety, recycling etc.

Strategic Development:

- Strengthening partnerships with government departments, municipalities, NGOs, universities, other tertiary institutions and community groups.
- Maximising use of public library spaces through flexible, multipurpose design and mobile furniture.
- Expanding wellness programmes and intergenerational engagement initiatives.
- Leveraging on existing spaces to create alternative income opportunities.

Desired Future:

- Public libraries serve as third spaces, social locations outside of one's home and workplace where people can gather and connect with others, fostering a sense of community and sociability.
- Public libraries have become the most accessible and desired one-stop port of call to assist community members and provide neutral spaces for community gatherings, discussions and social engagement.
- Public libraries serve as hubs where residents can access government services and social programmes.
- Collaboration with municipalities to contribute to the social responsibility mandate.
- Collaboration with municipalities to provide the community art centre function.
- Vibrant multipurpose spaces in public libraries offer a platform for local artists to showcase their work, organise craft events, foster creativity and support the cultural diversity of a community.
- Custom and comfortable furniture and equipment provides the environment for maker spaces and a creative, collaborative environment.
- Mobile furniture enables opening of spaces for multiple purposes, optimising the use of available public library space. As needs change, public library spaces might be designed to be highly flexible, with movable walls and furniture that can be reconfigured for different purposes, such as lectures, film screenings, or quiet study zones.
- Many public libraries provide dedicated spaces to students who do not have study space at home. Public library spaces are used for exam and study spaces.
- Public libraries are connected and collaborate with a broad local network to organise community-oriented events such as lectures, author visits, workshops and performances to engage diverse groups.
- Public spaces in libraries could be used for wellness programmes, including mental health workshops, yoga classes and even quiet zones for meditation. These initiatives would align with the growing emphasis on holistic well-being.
- Spaces are designed to encourage interaction between different age groups, such as seniors and young people. This includes areas for storytelling, mentoring, or collaborative projects, fostering a sense of community across generations.
- Existing spaces are leveraged to be used for alternative income opportunities such as coffee shops in public libraries, courier depots or leased spaces.

PILLAR 4: DIGITAL SERVICES

Recognising the need for digital inclusivity, public libraries provide free access to the internet and ICT resources. Services include coding programmes for youth, access to eBooks and digital platforms, and training in digital literacy like cyber security awareness. Through collaborations with government departments, service providers and NGOs, libraries bridge the digital divide, empowering individuals to participate in the digital age.

Objective:
The Western Cape's public libraries prioritise digital innovation and access that bridge the digital divide, empowering individuals to participate in the digital age.

Current State:

- Public libraries use advancements in technology, including AI, to offer greater access to information and the ability to process it more efficiently.
- Libraries provide resources and support to the public, ensuring they can access and effectively use online platforms to access information and services. This includes specialised services for the visually impaired and blind community.
- Free internet access and computer stations are provided at most of the public libraries across the province through the Rural Library Connectivity and SmartCape projects.
- Photocopier, scanning and printing paid services are provided at public libraries.
- Community access to Wi-Fi is provided at most public libraries.
- Dedicated library staff assist and train the library users to access information, improve digital literacy and use online services.
- More and more libraries are offering gaming and coding activities to support digital skills and interests.
- Podcast studios are available in only a few libraries.
- Public libraries make use of an online Library Information Management System to manage their day-to-day transactions with users. This system also enables the public to search the online catalogue.
- Access to eBooks, e-magazines, e-newspapers and audiobooks are available to public library members.

Strategic Development:

- Expansion of high-speed internet and Wi-Fi at public libraries.
- Expansion of digital literacy programmes.
- Increased charging stations and modernised workspaces for own device usage.
- Collaboration with institutions to offer workshops and digital skills training.
- Collaboration with Provincial Archives and Museum Services to provide access to digital collections and digitally exhibit local histories and oral traditions.
- Collaboration with other departments to create cybersecurity awareness.

Desired Future:

- High-speed reliable Internet and Wi-Fi access in all public libraries.
- Competent, digitally literate staff supporting and training users to access and improve their ability to navigate digital platforms, databases and government services.
- Assistance with digital templates that will support online applications for jobs, studying or bursaries, etc.
- Partnerships with schools, universities and technical colleges to provide formal and informal digital education, to bridge the digital divide and prepare communities for a technology-driven future.
- Workshops in robotics, coding and other Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM) fields, preparing patrons for future job markets and fostering innovation.
- Hosting innovation labs and small business start-up workshops, where patrons can access resources for entrepreneurship, including digital tools, mentorship and coworking spaces, helping to reduce economic inequalities.
- Community-driven content creation projects could help preserve local languages and histories.
- An integrated library information management system for managing resources, tracking usage and personalising services based on user preferences.
- Libraries serve as access points to e-government services, particularly in communities with limited government service access.
- The footprint of libraries across communities and the available IT infrastructure lends itself to citizen-centric access to e-government portals and addressing the digital divide.

PILLAR 5: LITERACY, EDUCATION AND INTELLECTUAL RECREATION

Public libraries go beyond traditional reading by offering intellectual and creative recreation opportunities, such as book clubs, chess tournaments, coding competitions, maker spaces, arts and crafts programmes, etc. These activities foster creativity and critical thinking, while also serving as social engagement platforms for diverse groups within the community.

Objective:
To highlight the essential role of public libraries in fostering and supporting literacy and educational development programmes across all age groups, while providing recreational opportunities that encourage intellectual growth and cultivating a lifelong love for reading.

Current State:

- Public libraries offer free access to a broad spectrum of reading materials.
- Libraries facilitate spaces for intellectual discussions and reading groups to deepen knowledge and social interaction through book clubs, book launches and book discussions.
- Public libraries provide inviting spaces to spend time and read a book.
- Public libraries provide reader guidance to find the next great read.
- Provision of story hours creates a love for reading.
- Early childhood development (ECD) programmes and support to centres enhance early development of literacy.
- Spelling bees and reading championships in public libraries encourage love for reading and enhance literacy.
- The libraries, with their extensive programmes of reading stimulation and good collections of reading material, also contribute to the Western Cape having fared best of all provinces in the Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) of 2021.

- Most public libraries are situated in close proximity to schools. Due to the lack of school libraries in most schools, learners visit the public libraries for homework support and project research. In some cases, dual-purpose libraries are established on school premises for use by both the public and the school.
- Libraries work alongside educational institutions to enhance the learning experience, supporting curriculum-based materials and fostering school-library collaborations.
- Partners with University of South Africa (UNISA) to support tertiary students with study material.
- Access to specialised and academic material is provided through the SABINET subscription service.
- Public libraries provide adult literacy programmes to address illiteracy and support illiterate adults.
- Public libraries make free resources available which would otherwise be too expensive for students to afford.
- Internet access facilities are used for applying for and doing online studies and writing exams.
- Public libraries organise chess, coding and other competitions to challenge and engage users intellectually.

Strategic Development:

- Strengthening literacy initiatives, adult education and language development programmes.
- Enhanced collaboration with schools and educational institutions for shared resources.
- Expansion of intellectual and recreational programmes, including chess, coding and creative arts.

Desired Future:

- Public libraries provide access to diverse collections in various formats to cater to different reading preferences and needs.
- Lifelong learning initiatives and literacy improvement programmes for adults are provided, including those aimed at improving language proficiency and digital literacy.
- Public libraries level the playing field by providing materials for students from different socio-economic backgrounds, ensuring everyone has an equal opportunity to learn and succeed. Exposure to diverse reading materials nurtures critical thinking, vocabulary expansion and comprehension abilities, enhancing students' overall communication skills.
- Public libraries provide learners with access to study guides, reference materials and digital databases, enabling them to conduct thorough and accurate research. Librarians offer guidance in navigating these resources effectively.
- Public libraries facilitate support groups for remote and distance learning students.
- Public libraries provide a safe, calm, supportive and focused environment for studying and learning, which helps learners concentrate, collaborate and engage with their studies, free from distractions that may exist elsewhere.
- Strengthened partnership with the Western Cape Education Department and other higher learning institutions for purposes of shared resources, training and development of services.
- Collaboration with schools to develop a reading culture.
- Public libraries promote curiosity and self-directed learning, fostering the development of creative and analytical thinking skills that are vital for success in education and beyond.
- Public libraries provide recreational reading material that supports leisure, relaxation and enjoyment. These activities broaden students' perspectives, promote social interaction and foster a sense of belonging.
- Public libraries organise events, workshops and book clubs that encourage community involvement and cultural enrichment.
- Public libraries organise fun reading activities for children and adults to cultivate a love for reading and lifelong reading habits.

PILLAR 6: SAFE SPACES

Public libraries are committed to providing secure, inclusive environments for all community members, including vulnerable populations such as the homeless, elderly and youth. By offering study areas, health and social support services, and recreational spaces, libraries are often the only safe haven for learning, creativity and community connection.

Objective:
Public libraries are trusted community spaces that promote safety, inclusion and well-being for all users.

Current State:

- Beyond home and work, libraries serve as vital third spaces where community members can relax, engage and connect, which means that libraries are popular spaces for communities to gather.
- Due to the safe environment and staff supervision, libraries have become a preferred after-school space for children.
- Public libraries offer neutral and inclusive spaces.
- Public libraries run special programmes for the homeless, refugees, or seniors, offering not just information but a supportive environment.
- In order to maintain libraries as a safe space, it is necessary to provide costly security services.
- Resource constraints result in limited opening hours, making it difficult or impossible for many people to visit the public library and reducing opportunities for late study and after-care opportunities.

Strategic Development:

- Increased resources for security and extended operating hours.

Desired Future:

- Public libraries provide neutral and safe spaces where people from diverse backgrounds can gather, interact and participate in community activities.
- Public libraries offer comfortable and inviting safe spaces in environments that are often unsafe, overcrowded, or affected by social challenges or harsh climate conditions.
- Public libraries are perceived as safe and secure spaces for collaborative and partnership opportunities.
- Public libraries provide more flexible opportunities for late study times and after-care opportunities for a safe community.

5. LIBRARY SERVICES GOVERNANCE AND IMPLEMENTATION

Public library services in the Western Cape are provided through cooperation between the Department of Cultural Affairs and Sport, the City of Cape Town Library and Information Services, the 24 local municipalities and independent NGOs that administer libraries.

A clear governance framework ensures the successful implementation of this Service Delivery Model. Stakeholders collaborate to:

- Define roles and responsibilities to ensure sustainable service provision.
- Secure funding sources, including government grants, partnerships and revenue-generating opportunities.
- Establish accountability mechanisms for monitoring performance and service quality.
- Promote intergovernmental collaboration to streamline operations and optimise resources.

PROVINCIAL LIBRARY SERVICE: ROLES AND RESPONSIBILITIES

The Western Cape Library Service currently fulfils the following functions:

- Co-funding of municipalities including financial management and reporting of funding sources.
- Provision of ICT infrastructure, free internet access and technical support to rural public libraries.
- Library material acquisition, processing, cataloguing, asset management and delivery.
- Collection management and development support.
- Provision of online services including eBooks, audiobooks and online magazines.
- Provision of mini libraries for the blind and visually impaired.
- Infrastructure planning support.
- Professional guidance and support.
- Training of public library staff.
- Development of public library legislation, policies and guidelines.
- Special services such as SABINET and others, i.e. inter-library loans.
- Provision and maintenance of a Library Information Management System.
- Research and reporting: statistical and trend analysis for service development and improvement.
- Publication and marketing support with posters, publications and graphic and content design.
- Publication of the *Cape Librarian* magazine.
- Facilitating collaboration and partnerships with other departments and stakeholders.

CITY OF CAPE TOWN LIBRARY AND INFORMATION SERVICES: ROLES AND RESPONSIBILITIES

The City of Cape Town is categorised as a metro and due to the funding model, their roles and responsibilities differ to those of the other local municipalities:

- Co-funding of public library services.
- Manage, administer and develop public library services in communities.
- Appointment and management of public library staff.
- Provision, management and maintenance of premises and development of new infrastructure.
- Provide security services where needed.
- Administer services and manage all operating expenditure associated with the day-to-day running and management of the libraries.
- Literacy and outreach programmes in public libraries and communities.
- Marketing and advocacy.
- Provision of a Library Information Management System.
- Collection development including additional library material acquisition, cataloguing and processing of own stock.
- Internet (SmartCape) and Wi-Fi at public libraries.
- Training of public library staff.
- Development of policies and bylaws.
- Statistical and financial reporting.
- Safeguarding and insuring provincial assets.
- Provision of e-resources.
- Provision of ECD resource libraries.
- Facilities (halls and spaces).

24 MUNICIPAL LIBRARY SERVICES: ROLES AND RESPONSIBILITIES

- Co-funding of public library services.
- Manage, administer and develop public library services in communities.
- Provision, management and maintenance of premises and development of new infrastructure.
- Provide security services where needed.
- Appointment and management of public library staff.
- Literacy and outreach programmes in public libraries and communities.
- Training of library staff as needed.
- Marketing and advocacy.
- Collection development, including donations and own stock.
- Statistical and financial reporting.
- Safeguarding and insuring provincial assets.
- Creating policies and bylaws.
- Facilities (halls and spaces).

NON-MUNICIPAL LIBRARY SERVICES

- Manage and administer public library service.
- Provision, management and maintenance of premises.
- Provide security services where needed.
- Provide and manage public library staff.
- Literacy and outreach programmes.
- Marketing and advocacy.
- Statistical reporting.
- Safeguarding of provincial assets.

6. PARTNERSHIPS

Partnerships with other spheres of government, civil society and the private sector to augment service delivery capacity and resources, and collaborating on projects serve as enablers to achieve shared goals. For example:

- National and Provincial Departments
- Non-profit organisations
- Educational organisations
- Private business
- Private individuals
- Friends of the Library

7. FUNDING SOURCES

Public libraries have historically operated as non-profit entities, primarily financed through public funding provided by local, provincial or national government bodies. However, as the financial landscape has evolved, many libraries have explored additional revenue streams to supplement their budgets. Here are some common and emerging revenue streams for libraries:

1. Government Funding (Primary Source)

- Provincial equitable share
- National Conditional Grant
- Municipal equitable share
- Local government

2. Printing and Photocopying Services

- Libraries may charge for printing, scanning, or photocopying documents.

3. Facility rentals

- **Meeting Rooms:** Libraries that have meeting spaces available for rent to the public, businesses, or community groups for events, seminars, or workshops.
- **Event Spaces:** Libraries with larger spaces such as dedicated halls, can rent them out for community events depending on the local council.

- **4. Donations and Friends of the Public Library Groups**
- **Individual Donations:** Libraries often receive donations from community members or patrons who want to support the institution.
- **Friends of the Library:** Many libraries have "Friends" groups that organise fundraising activities, book sales and campaigns to bring in extra funds.

5. Corporate and Business Sponsorships

- Libraries can partner with local businesses for sponsorships, naming rights for rooms or events, or in-kind contributions (such as technology donations).

Fiscal sustainability is crucial to ensuring that service delivery is not only achievable in the short term, but also sustainable in the medium and long term.

8. MARKETING AND ADVOCACY

Marketing plays a vital role in positioning the public library as an essential, vibrant hub of knowledge, innovation and community engagement. In an evolving information landscape, where digital platforms compete for attention and public funding is increasingly scrutinised, a strategic marketing and advocacy approach is essential to ensure that libraries remain visible, valued and well-utilised. A well-executed marketing strategy enables libraries to:

- Attract new users by showcasing the breadth and relevance of services offered.
- Retain existing patrons by reinforcing the library's role in their daily lives.
- Communicate the evolving role of libraries in the digital age, from traditional book lending to digital literacy, social development and community empowerment.
- Build strong stakeholder relationships by demonstrating the library's impact on education, economic development and social cohesion.

OBJECTIVES OF MARKETING AND ADVOCACY

- Increase awareness and use of public library services, programmes and resources through targeted campaigns, community outreach and digital engagement.
- Attract diverse user groups by tailoring messaging to different demographics, including youth, seniors, students, job seekers and marginalised communities.
- Boost patron engagement by promoting interactive events, reading challenges, digital services and community-driven initiatives.
- Build a strong, recognisable public library brand that reflects the institution's values of accessibility, innovation and responsiveness.
- Showcase the public library's value to stakeholders, funders and the public by sharing success stories, usage statistics and community impact narratives.

- Advocate for sustained and increased investment in library services by aligning messaging with government priorities, such as education, digital inclusion and social development.
- Leverage partnerships with media, educational institutions, NGOs and local influencers to amplify reach and credibility.

STRATEGIC APPROACHES

- **Integrated Communication Campaigns:** Use a mix of traditional media (radio, print, community notice boards) and digital platforms (social media, websites, newsletters) to reach a broad audience.
- **Community Ambassadors and Champions:** Empower library users, staff and local leaders to act as advocates who promote the library's value within their networks.
- **Visual Identity and Branding:** Develop consistent visual and messaging standards that reflect the library's mission and make it easily recognisable across platforms and locations.
- **User-Centred Storytelling:** Highlight real-life stories of how libraries have transformed lives – whether through literacy support, job readiness, or social connection.
- **Monitoring and Evaluation:** Track the effectiveness of marketing efforts through user feedback, attendance figures and digital engagement metrics to refine strategies over time.

9. LEGISLATION

The following legislation impacts the Western Cape Library Service:

- Constitution of the Republic of South Africa, 1996 (Act 108 of 1996)
- Western Cape Public Library Services Act, 2025 (Act 1 of 2025)
- Western Cape Languages Act, 1998, Western Cape Language Policy, 2005
- Public Administration Management Act, 2014
- Public Finance Management Act, 1999
- Municipal Finance Management Act, 2003
- Municipal Structures Act, 1998
- Municipal Systems Act, 2000
- Western Cape Appropriation Act (annual)
- Division of Revenue Act (annual)
- Intergovernmental Relations Framework Act, No. 13 of 2005

10. CONCLUSION

The Western Cape Library Service is committed to reimagining public libraries as dynamic, inclusive and technology-enabled community anchors. This Service Delivery Model provides a strategic framework that positions libraries as essential platforms for equitable access to information, digital empowerment, lifelong learning and social connection.
Grounded in six strategic pillars, information access, reading, community engagement, digital services, literacy and intellectual development, and safe spaces, this Model ensures that public libraries remain agile and responsive to the changing needs of diverse communities. Through innovation, collaboration and a user-centred approach, public libraries will continue to play a transformative role in advancing education, promoting social cohesion and contributing to the socio-economic development of the Western Cape.

URhulumente weNtshona Koloni

NGOWAKHO

ISebe leMicimbi yeNkcubeko neMidlalo

UMfuziselo wokuHanjiswa kweeNkonzo zeThala leeNcwadi loLuntu leNtshona Koloni

INkonzo yaMathala eeNcwadi yeNtshona Koloni

IZIQULATHO

1. INDLELA YOKUSEBENZA **23**

2. INJONGO YOMFUZISELO WOKUHANJISWA KWENKONZO YETHALA LEENCWADI **24**

3. UMXHOLO WESICWANGCISOQHINGA **25**
AMATHALA EENCWADI OLUNTU NJENGEZISOMBULULO ZEQHINGA EZIPHEZULU 25

4. IINTSIKA ZOMFUZISELO WOKUHANJISWA KWEENKONZO **27**
- INTSIKA 1: UKUFIKELELA KULWAZI 28
- INTSIKA 2: UKUFUNDA 29
- INTSIKA 3: ULUNTU NOVIMBA WOLWAZI 30
- INTSIKA 4: IINKONZO ZEDIJITHALI 32
- INTSIKA 5: UKUFUNDA NOKUBHALA, IMFUNDO KUNYE NOLONWABO LOBUKRELEKRELE 33
- INTSIKA 6: IINDAWO EZIKHUSELEKILEYO 35

5. ULAWULO LWEENKONZO ZAMATHALA EENCWADI KUNYE NOKUPHUNYEZWA **36**

6. UBAMBISWANO **38**

7. IMITHOMBO YENKXASOMALI **38**

8. UKWAZISA NOKUKHUTHAZA **39**
IINJONGO ZOKUTHENGISA NOKUKHUTHAZA 39
IINDLELA EZICWANGCISIWEYO 39

9. UMTHETHO **40**

10. UQUKUMBELO **40**

UMfuziselo wokuHanjiswa kweeNkonzo zeThala leeNcwadi loLuntu leNtshona Koloni

UMfuziselo wokuHanjiswa kweeNkonzo zeThala leeNcwadi loLuntu leNtshona Koloni uyasebenza kwaye unomnqweno, uchaza indlela ejolise kwikamva, enenkqubo yokucwangcisa inkonzo. Amathala eencwadi oluntu eNtshona Koloni aphuhlisa kwaye anikezele ngeenkonzo ezifanelekileyo, ekulula ukuzisebenzisa nezikumgangatho ophezulu kwaye azibophelele ekuvavanyeni nasekuphuculeni iinkonzo ezisekelwe kubungqina bomlinganiselo weziphumo kunye nokutshintsha iimfuno zoluntu. Olu xwebhu lusebenza njengesalathiso kwaye luya kuhlaziywa njengoko lufuneka ukuze lubonise izinto eziphambili ngokubaluleka kuRhulumente weNtshona Koloni noluntu lwakhe.

1. INDLELA YOKUSEBENZA

Ukuphuhliswa koMfuziselo wokuHanjiswa kweeNkonzo (SDM) kwiNkonzo yeThala leeNcwadi leNtshona Koloni (WCLS) luphawu oluthile olubalulekileyo ekuphuculeni iinkonzo zethala leencwadi zoluntu ukuhlangabezana neemfuno ezahlukahlukeneyo zabahlali baseNtshona Koloni. UMfuziselo wokuHanjiswa kweeNkonzo sisakhelo esilungelelanisiweyo esichaza indlela umbutho onika ngayo ixabiso kubaxumi bawo, equka iinkqubo, izixhobo kunye neendlela ezifunekayo ukufezekisa iinjongo zawo. Ibalulekile kwimibutho njengoko ibonelela ngemephu yendlela ecacileyo yokunikezela ngeenkonzo ezingaguqukiyo, ezisebenzayo nezinefuthe ngelixa ulungelelanisa imisebenzi kunye neemfuno kunye nokulindelweyo kwabachaphazelekayo.

KwiWCLS, iSDM ayiloxwebhu lomgaqonkqubo nje kodwa yindlela yotshintsho ekuchazeni ngokutsha indlela amathala eencwadi asebenzisana ngayo kunye nokusebenzela uluntu. Ngovavanyo olucwangcisiweyo kunye nokudityaniswa kwezicwangciso ezintsha, umfuziselo ufuna ukuseka inkqubo yethala leencwadi efikelelekayo, ebandakanyayo nesabelayo kwiimfuno eziguqukayo zabo bobabini abasebenzisi nabangengobasebenzisi.

Ukukhuthaza uphuhliso lweSDM entsha, ngentsebenziswano neUCT Hasso Plattner D-School, senze uphando olubanzi, kubandakanywa udliwanondlebe nabasebenzisi bethala leencwadi kunye nabo bangengobasebenzisi. Olu nxibelelwano lubonelele ngengqiqo exabisekileyo kwiimbono, imingeni kunye nolangazelelo olunxulumene neenkonzo zamathala eencwadi. Ukusuka kule nkcazelo, siye saqulunqa iinkcukacha ezibanzi zabaxumi ukumela amacandelo ahlukeneyo abaxumi bamathala eencwadi abanokubakho. Ezi profayili zaba luncedo ekuchongeni iziphakamiso zexabiso ezizodwa kuhlobo ngalunye lwabaxumi, ukuqinisekisa ukuba iinkonzo eziyilwe ngokutsha zijongene neemfuno zabo ezithile.
Ngokusekelwe kolu lwazi, sisebenzise iMifuziselo yoShishino yeCanvases ezininzi ukuzoba ukudalwa nokuhanjiswa kwexabiso kumaqela abaxumi ahlukeneyo. Le nkqubo ibandakanya ukuhlola iindlela ezintsha zokuphucula iinkonzo ezikhoyo nokuzisa iinkonzo ezintsha ezilungiselelwe ukuhlangabezana neemfuno ezintsha. Le mifanekiso yasebenza njengeqhinga lokuqonda iinguqu zokusebenza nezobuchule eziyimfuneko ukufezekisa iziphumo ezicetywayo

Ukugqitywa kwalo msebenzi kukuqulunqwa komgaqonkqubo opheleleyo oquka izinto esizifundileyo kwintsebenziswano yethu ekwi-intanethi kunye nokuzibandakanya kwabathathinxaxheba. Le nkqubo isebenza njengesiseko seSDM entsha, ekhokela iinkonzo zamathala eencwadi oluntu eNtshona Koloni ngokunikezela ngeenkonzo eziphuculweyo eziphendula kwiimfuno zabo bonke abahlali eNtshona Koloni. Ngokubeka phambili iindlela ezijolise kubasebenzisi nokukhuthaza izinto ezintsha, le ndlela intsha ijolise ekumiseni amathala eencwadi njengamaziko abalulekileyo oluntu ancedisa kwimfundo, ukufikelela kulwazi kunye nokumanyana kwezentlalo.

2. INJONGO YOMFUZISELO WOKUHANJISWA KWENKONZO YETHALA LEENCWADI

Injongo yalo Mfuziselo weNkonzo yeThala leeNcwadi kukubonelela ngesicwangcisoqhinga esikhokela indlela iNkonzo yamaThala eeNcwadi eNtshona Koloni eya kuhlangabezana neemfuno zabasebenzisi bayo ngokufanelekileyo. Ngokukodwa, ijolise:

- **Ukulungelelanisa iiNkonzo neeMfuno zaBasebenzisi:** Qonda kwaye uphendule kwiimfuno zamaqela abasebenzisi ahlukeneyo (umz. abafundi, abaphandi, abadla umhlalaphantsi, iingcali njl.njl.) ngeenkonzo ezilungiselelweyo. Ukuqinisekisa ukufikelela nokubandakanya: Ukwenza izixhobo, izithuba kunye neenkonzo zifikeleleke kubo bonke abasebenzisi, kubandakanywa nabo bakhubazekileyo okanye abo bavela kwiimvelaphi ezahlukeneyo.
- **Yandisa uLwabiwo lweZibonelelo:** Sebenzisa ngokufanelekileyo abasebenzi, indawo kunye nenkxasomali ukubonelela ngeenkonzo ezinefuthe eliphezulu.
- **Inkxaso yokuFunda, yoPhando nokuzibandakanya koLuntu:** Yenza imekobume exhasa imfundo, uphando, ukufunda ubomi bonke nophuhliso loluntu.
- **Ukuziqhelanisa neTekhnoloji eGuqukayo:** Ukudibanisa izixhobo zedijithali kunye neenkqubo zolwazi eziphuhlisayo ukuphucula amava omsebenzisi kunye nokufikelela.
- **Ukuphucula uMgangatho weNkonzo kunye nokuSebenza kakuhle:** Ukwenza lula iinkqubo kunye nokuvavanya ngokuqhubekayo nokuphucula ukuhanjiswa kweenkonzo.

Lo Mfuziselo wokuHanjiswa kweeNkonzo:

- Wakha umzila oqinisekisiweyo weNkonzo yamaThala eeNcwadi yeNtshona Koloni yolwakhiwo loluntu ngothungelwano loomasipala kunye namahlakani asebenzisa izixhobo zoluntu ekuhlaleni.
- Ukukhuthaza ubuchule bokuyila, ubuchule, ukugqwesa kunye nokusebenza kakuhle kuyo yonke imimandla ngokuqikelela iimfuno zangoku nezexesha elizayo.
- Usebenzisa iinkonzo zedijithali kunye netekhnoloji ukuphucula ukufikelela kwiinkonzo zamathala eencwadi karhulumente kunye nokuhambisa amava omsebenzisi aphuculweyo.
- Yenza iinkonzo ezifikelelekayo kubantu abakhubazekileyo ngokwemigqaliselo yesidima, ukuzimela nokudityaniswa.
- Amathala eencwadi oluntu alungele impumelelo yexesha elide ngokuphendula kwiindlela zokukhula kunye neemfuno eziguqukayo kuluntu.
- Kubandakanya ukuzibophelela ekubandakanyeni abahlali, uluntu, abasebenzisi, abasebenzi kunye nabanye abachaphazelekayo ukuze baqonde kwaye bahlangabezane neemfuno zabo.
- Iqinisekisa ukuba umsebenzi woRhulumente waseNtshona Koloni kunye neenkonzo zokuhanjiswa kweenkonzo zibalulekile, oko kukuthi, ukuNyamekela, ukuFaneleka, uXanduva, iNgqibelelo, ukuYila kunye nokuPhendula.

3. UMXHOLO WESICWANGCISOQHINGA

INkonzo yeThala leeNcwadi leNtshona Koloni, kunye nabanye abalawuli bamathala eencwadi oluntu, amahlakani namasebe, bazama ukudala iindawo ezibandakanya wonke umntu ezikhuthaza ubumbano lwentlalo nophuhliso lobomi bonke olwenza ukuba ulwazi kunye nokuzibandakanya kube lula, nto leyo ekhokelela kuluntu olubandakanyayo noluxhotyisiweyo.

IsiCwangcisoqhinga sePhondo seWCG (PSP) (2025–2030) sichaza izinto eziphambili kunye neenjongo zephondo kwiminyaka emihlanu ezayo. Ukuphunyezwa kwePSP kuqhutywa ngeepotifoliyo zamaphondo amane.

Ezi ndawo zidityanisiweyo zezi:

Iintsapho kunye noPhuhliso loLuntu	Ukudala iindawo ezikhuselekileyo nezisempilweni ezikhuthaza uphuhliso lobomi bonke kunye nokuzimela.
Uluntu oludityanisiweyo	Ukuqinisa amaqhina entlalontle ukwakha uluntu olukhuselekileyo, olukhathalayo noluzinzileyo.
I-Arhente yoLutsha kunye nokuLungela	Ukuxhobisa ulutsha ngezakhono namathuba okuthatha inxaxheba eluntwini, ukufikelela kumathuba ezoqoqosho, nokuqhubeka nokufunda.
Amathuba oQoqosho nokuKhula	Ukwandisa amathuba ezoqoqosho nokukhuthaza ukuzithemba, ithemba kunye nempumelelo.

Lo Mfuziselo uhambelana nombono weSebe weNtshona Koloni obandakanya uluntu, onobuchule, osebenzayo nononxibelelwano. Amathala eencwadi oluntu anamandla okuba ngabakhuthazi abaphambili kwinguqu entle kwaye ukucinga ngokutsha ngeendawo kunye neenkonzo kubalulekile ekufezekiseni umbono. Ngokukhuthaza ukwanda nokuthatha inxaxheba ekufundeni, ukuxhotyiswa nokuthabatha inxaxheba koluntu jikelele kuphuculwe.

AMATHALA EENCWADI OLUNTU NJENGEZISOMBULULO ZEQHINGA EZIPHEZULU

Ukusebenzisa imigaqo ephezulu ngokubaluleka kwamathala eencwadi oluntu kugxininisa indlela amathala eencwadi azikhusela ngayo iingxaki zentlalo kunokuba nje zisabele kuzo. Oku kulandelayo kucacisa indlela asebenza ngayo amathala eencwadi oluntu njengesisombululo esiphezulu kwaye yintoni impembelelo:

1. UkuThintela ukungaLingani kweMfundo

- **INgxaki eseZantsi:** Ukungafundeki nokungafani kwemfundo kubangela ubuhlwempu nokungaqeshwa.
- **Upstream Solution:** Amathala eencwadi oluntu abonelela ngokufikelela simahla kwiincwadi, izixhobo zedijithali, neenkqubo zokufunda nokubhala, ukuqinisekisa ukukhula kwasebuntwaneni nokufunda ubomi bonke.

2. UkuNciphisa iMiqobo yezoQoqosho

- **INgxaki eseZantsi:** Abantu abaninzi abakwazi ukuzihlawulela iincwadi, i-intanethi okanye izixhobo zemfundo.
- **ISisombululo esivela Phezulu:** Amathala eencwadi oluntu abonelela ngokufikelela simahla kwiincwadi, iWi-Fi, izixhobo zokukhangela umsebenzi noqeqesho lomsebenzi, ukunceda abantu baqhawule imijikelo yobuhlwempu.

3. UkuXhasa uPhuhliso lwaBasebenzi

- **INgxaki eseZantsi:** Ukungaqeshwa nokungaqeshwa ngenxa yokunqongophala kwezakhono okanye ulwazi lokufuna umsebenzi.
- **ISisombululo esivela Phezulu:** Amathala eencwadi abonelela ngeendibano zocweyo zokuqalisa kwakhona, uncedo ekufuneni umsebenzi, iiklasi zokufaka iikhowudi kunye noqeqesho lokufunda nokubhala kwidijithali ukuxhobisa abantu ngezakhono ezinokuthengiseka.

4. Strengthening Communities and Social Support

- **INgxaki eseZantsi:** Ukuzahlula ekuhlaleni, ukunqongophala kokubandakanyeka koluntu kunye nokwanda kweengxaki zempilo yengqondo.
- **ISisombululo esivela Phezulu:** Amathala eencwadi asebenza njengamaziko oluntu, abonelela ngeendawo ezikhuselekileyo zokunxibelelana, izibonelelo zempilo yengqondo kunye neziganeko zenkcubeko ezakha uthungelwano olomeleleyo lwentlalo.

5. Reducing Crime and Juvenile Delinquency

- **INgxaki eseZantsi:** Ubugebenga nobunjubaqa bolutsha amaxesha amaninzi bubangelwa kukunqongophala kwemisebenzi eyakhayo yasemva kwesikolo.
- **ISisombululo esivela Phezulu:** Amathala eencwadi anika uncedo lwasimahla kumsebenzi wasekhaya, iinkqubo zeSTEM namanyathelo okufunda, ukugcina ulutsha lubandakanyeka kwimisebenzi emihle.

6. Enhancing Public Health

- **INgxaki eseZantsi:** Ulwazi olungelulo ngempilo nokungafikeleli kwimithombo yezempilo enokuthenjwa kukhokelela kwiziphumo zempilo ezibi.
- **ISisombululo esivela Phezulu:** Amathala eencwadi abonelela ngokufikelela kulwazi lwezempilo oluthembekileyo, iindibano zocweyo zempilo yengqondo kwanobambiswano nemibutho yezempilo kwiinkqubo zokuxilonga kunye neenkqubo zempilo.

7. Preserving Democracy and Informed Citizenship

- **INgxaki eseZantsi:** Inkcazelo engachaneka nokungabikho kokubandakanyeka koluntu kwenza ulawulo lwentando yesininzi lube buthathaka.
- **ISisombululo esivela Phezulu:** Amathala eencwadi abonelela ngokufikelela kulwazi olungenamkhethe, uncedo ekubhaliseni abavoti kunye neenkqubo zemfundo yasimahla yoluntu ukukhuthaza ukwenziwa kwezigqibo ezinolwazi.

8. Sustaining a culture of reading across life stages

- **INgxaki eseZantsi:** Uninzi lwabantwana eMzantsi Afrika abakwazi ukufunda ukuze baqonde intsingiselo, imeko echazwa njengengxaki yokufunda nokubhala.
- **ISisombululo esivela Phezulu:** Ukwazi ukufunda akuyonjongo yesikolo kuphela, kodwa bubuchule obuhlala ubomi bonke. Amathala eencwadi agcina abantu befunda nangaphaya kweminyaka yabo yesikolo ngokudibanisa ukufunda nokubhala nolonwabo, ukukhula komntu kunye nokuthatha inxaxheba kubemi. Zibonisa ukufundwa njengento eyenziwa ngabantu, kungekhona umsebenzi wezifundo, nto leyo enceda ukulondoloza inkcubeko yokufunda kwizizukulwana ngezizukulwana. Ngale ndlela, amathala eencwadi akajongi ukufunda njengengxaki ekufuneka ilungiswe, kodwa njengento ebalulekileyo ekufuneka ikhuliswe rhoqo.

4. IINTSIKA ZOMFUZISELO WOKUHANJISWA KWEENKONZO

UMfuziselo wokuHanjiswa kweenkonzo ujikeleze iintsika ezintandathu eziphambili: 1) Ukufikelela kuLwazi, 2) Ukufunda 3) Uluntu novimba wolwazi, 4) Iinkonzo zeDijithali, 5) UkuFunda nokuBhala, iMfundo kunye noLonwabo lobuKrelekrele kunye 6) Iindawo eziKhuselekileyo. Lo mfuziselo ubonisa indima eguqukayo yethala leencwadi loluntu ekukhuthazeni ukufunda ubomi bonke, ukukhuthaza ukufunda nokubhala kwidijithali, kunye nokusebenza njengelitye lembombo lokuzibandakanya koluntu kunye nophuhliso.

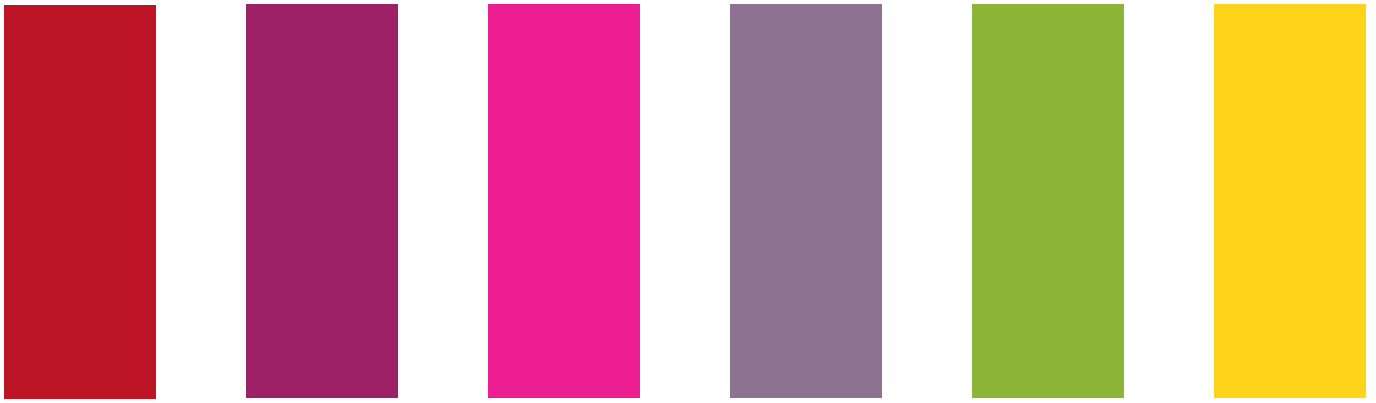

Umfuziselo ugxininisa intsebenziswano namahlakani angaphandle, kuquka amaziko emfundo, iiNGO, amasebe karhulumente namashishini, ukuqinisekisa ukuba amathala eencwadi ahlala esabela kwiimfuno zoluntu. Ngokubandakanya ubugcisa bale mihla nokugcina ingqwalasela ekulula ukufikelela kuyo, iNkonzo yeThala leeNcwadi leNtshona Koloni idlala indima ebalulekileyo ekuphuculeni ukufundisisa nokubhala, ukuxhasa imfundo nokubonelela ngeenkonzo ezibalulekileyo kuluntu.

INTSIKA 1: UKUFIKELELA KULWAZI

Amathala eencwadi oluntu asebenza njengamasango kwimithombo yolwazi eyahlukeneyo, ukusuka kwiincwadi eziphathekayo ukuya kumaqonga edijithali. Ngobuhlakani namaziko emfundo, amasebe karhulumente kunye neeNGO, amathala eencwadi abonelela ngesikhokelo samakhondo omsebenzi, izibonelelo ze-elektronikhi, imfundo kunye nenkxaso yophando. Bakwaququzelela ukufikelela kwiinkonzo zikarhulumente, bevumela abahlali ukuba bazibandakanye neenkonzo ezinjengokubhaliswa kwezikolo, iSASSA, iSARS kunye nezicelo zeUIF.

Injongo: *INkonzo yeThala leeNcwadi yeNtshona Koloni izimisele ukubonelela ngokufikelela ngokulinganayo kuluhlu olubanzi lwezibonelelo zolwazi kuphando, kwimfundo kunye nophuhliso lomntu. Injongo kukubeka amathala eencwadi karhulumente njengababoneleli abakhokelayo beenkcukacha eziqinisekisiweyo, ezinokuthenjwa, ezifanelekileyo, ezifikelelekayo (ezisimahla) kulo lonke ulwazi, kwilizwe elinomthwalo ogqithisileyo wenkcazelo engaqinisekiswanga, iindaba ezingeyonyani kunye nezixhobo eziprintiweyo ezibiza kakhulu.*

IMeko yaNgoku:

- Kungoku nje iNtshona Koloni ineyona nkonzo yamathala eencwadi karhulumente inkulu eMzantsi Afrika enophawu lwamathala eencwadi oluntu kwiindawo ezininzi zoluntu. Ukufikelela kubonelelwe kwiincwadi eziprintiweyo, iebooks, iaudiobooks, iimagazini zeintanethi kunye namaphephandaba.
- Iinkonzo ezikhethekileyo ngezixhobo zedijithali kunye nomxholo woluntu lwabantu abangaboni kakuhle kunye nabangaboniyo zinikezelwa kumathala eencwadi oluntu akhethiweyo.
- Uninzi lwamathala eencwadi oluntu kwiphondo liphela abonelela ngofikelelo lweintanethi simahla kunye nezixhobo zekhompyutha ngokuprinta, ukufotokopa kunye neenkonzo zokuskena.
- Abasebenzi bamathala eencwadi oluntu bayafumaneka ukuze ufumane uncedo nenkxaso ekufumaneni ulwazi, uphando, uqeqesho kunye nenkxaso yokufikelela kumaziko e-e-government kunye nezinye iinkonzo zeintanethi okanye zobungcali.
- Abasebenzisi bamathala eencwadi oluntu banokufikelela kuzo naziphi na izixhobo zamathala eencwadi kwiNkonzo yamaThala eeNcwadi eNtshona Koloni ngenkonzo ekhoyo yokubolekwa kwamathala eencwadi.
- Ukunyuka kweendleko zokuthenga iincwadi kubeka amathala eencwadi njengombonelelinkonzo okhethwayo weencwadi zokufunda.

IsiCwangcisoqhinga soPhuhliso:

- Uphuhliso loqokelelo olomeleziweyo, ukuqinisekisa iimathiriyeli zamaxesha angoku nezifanelekileyo.
- Ukuqeqeshwa kwabasebenzi ukuze kuxhaswe ukuhamba kwedijithali kunye nokufunyanwa kolwazi.
- Ukomelezwa kwezicwangcisoqhinga zokuthengisa ukubeka amathala eencwadi njengababoneleli bolwazi abakhethwayo.
- Ukonyuka kokusetyenziswa kwakhona kwedijithali kunye nokuphuculwa kweenkonzo zomxholo.
- Ukuncitshiswa kwemiqobo yolawulo ukuze kuphuculwe ukusebenza kakuhle kwenkonzo.

IKamva eliNqwenelekayo:

- Ukwenza onke amathala eencwadi oluntu akwazi ukufikelela ngokukhawuleza kulwazi olufanelekileyo nolunokuqinisekiswa kunye noncedo apho lufuneka khona.
- Abasebenzi abanobuchule, abanolwazi ukuze banikezele ngeenkonzo ezigqwesileyo ezijolise kumxumi.
- Abasebenzi kufuneka baqeqeshwe, bathambe baze baphendule kwimekobume yeenkcukacha eziguqukayo kunye neemfuno zabasebenzisi babo.
- Inkxaso yabasebenzi ekuhambeni kwimihlaba yedijithali iya kwenza amava omsebenzisi akhawuleze kwaye angabi nzima.
- Amathala eencwadi oluntu aya kuqhagamshelwa kwaye asebenzisane noluntu kunye nothungelwano lwezoshishino oludibanisa abasebenzisi nemibutho yendawo, imithombo yolwazi kunye neenkonzo.
- Iingqokelela zamathala eencwadi oluntu ziyahlaziywa kwaye zihlaziywe ngobonelelo oluthe gqolo lwezixhobo zethala leencwadi.
- Ukuphucula nokwandisa ukufikelela kwi-intanethi ekhawulezayo nethembekileyo, izixhobo zekhompyutha kunye nezikhululo zokutshaja izixhobo zakho.
- Ukufikeleleka okungakumbi kwiWi-Fi kwizakhiwo zamathala eencwadi oluntu ukuze kuphuculwe ukufikelela kulwazi.

INTSIKA 2: UKUFUNDA

Amathala eencwadi oluntu adlala indima ebalulekileyo ekukhuthazeni uthando lobomi bonke bokufunda nokujongana nengxaki yolwazi lokufunda nokubhala yaseMzantsi Afrika, apho uninzi lwabafundi beBanga lesi4 eMzantsi Afrika (i81% ngokophando lwePIRLS luka2021) lungakwazi ukufunda ngenjongo yokufumana intsingiselo. Ngaphaya kokubonelela ngofikelelo kwiincwadi zokufunda ezahlukeneyo, amathala eencwadi asebenza njengamahlakani abalulekileyo kwezemfundo ngokuxhasa uphuhliso lolwazi lokufunda nokubhala kwangethuba kwaye asebenze njengababambeli bamathala eencwadi kwiindawo apho anqongopheleyo loo maziko.

Injongo: *Ukuhlakulela nokugcina inkcubeko yokufunda kuwo onke amanqanaba obomi ngokubeka amathala eencwadi oluntu njengezona zinto ziphambili ezivumela ukufundela ukuzonwabisa, ukukhula komntu, kunye nokuthatha inxaxheba koluntu. Oku kubandakanya ugxinininiso olumandla ekufundiseni abantwana ukufundela intsingiselo. Amathala eencwadi oluntu akwasebenza njengendawo ebalulekileyo ebambela amathala eencwadi ezikolo, eqinisekisa ukufikelela ngokulinganayo kwizibonelelo zokufunda kunye nenkxaso yolwazi lokufunda nokubhala.*

IMeko yaNgoku:

- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngokufikelela kwizixhobo zokufunda ezahlukeneyo, kubandakanywa iincwadi, iimagazini, amaphephandaba, kunye neefomathi zedijithali.
- Iiyure zamabali, ukhuphiswano lokufunda, kunye neeklabhu zeencwadi ziyabonelelwa, kodwa ukuthatha inxaxheba kuyahluka kwiindawo zoluntu.
- Amanyathelo okufunda adla ngokunxulunyaniswa neenkqubo zokufunda nokubhala, kugxininiswa kancinane ekufundeni ukuzonwabisa kwabantu abadala nolutsha.
- Uluntu oluninzi alunazo iinkcubeko eziqinileyo zokufunda ngaphaya kweemfuno zesikolo, kwaye ukufunda kudla ngokubonwa njengomsebenzi endaweni yokuzonwabisa.
- Amathala eencwadi oluntu ahlala esebenza njengamathala eencwadi ezikolo ngenxa yokungabikho kwezibonelelo ezizinikeleyo kwizikolo ezininzi, ezixhasa umsebenzi wesikolo wasekhaya, iiprojekthi, nophuhliso lokufunda.
- Amathala eencwadi oluntu akhethiweyo asebenza njengethala leencwadi elineenjongo ezimbini kwindima yesikolo ekhonza uluntu kunye noluntu lwesikolo.
- Ukuthengisa okulinganiselweyo kunye nokukhuthaza ukufunda njengokhetho lwendlela yokuphila.

UkuPhuculwa kwesiCwangcisoqhinga:

- Ukuqalisa amaphulo okufunda kwiphondo lonke akhuthaza ukufundela ulonwabo nophuhliso lomntu.
- Ukuphuhlisa ubambiswano nezikolo, iiNGO, nemibutho yenkcubeko ukudibanisa ukufunda kwimisitho yasekuhlaleni kunye nekharityhulam yezikolo.
- Ukwazisa iinkqubo ezintsha ezifana 'neeCafés zokuFunda,' iindawo zokuphumla zokufunda eziphathwayo, kunye nemingeni yokufunda enemixholo.
- Ukwandisa amaqonga okufunda ngekhompyutha nokugcina iingqokelela ezinomtsalane kwimidla eyahlukeneyo nakumaqela eminyaka.
- Uqeqesho lwabasebenzi bamathala eencwadi njengabathunywa bokufunda ukukhokela nokukhuthaza abaxumi ekukhetheni imathiriyeli enomtsalane.
- Sebenzisa amajelo eendaba ezentlalo nokwenziwa komdlalo ukwenza ukufundwa kube yinto enxibelelanayo nenomtsalane kubaphulaphuli abancinci.
- Ukuqinisa indima yamathala eencwadi kulwazi lokufunda nokubhala kwabantwana ngokunikezela ngeenkqubo ezicwangcisiweyo zabantwana, ngakumbi abo bakwiBanga lesi4 nangaphantsi, ukuphucula ukuqonda nokufunda ngenjongo yokuzuza intsingiselo.

IKamva eliNqwenelekayo:

- Amathala eencwadi oluntu aba ziindawo zokufunda ezidlamkileyo apho ukufunda kubhiyozelwa njengomsebenzi wasekuhlaleni nowonwabisayo.
- Uluntu lubonisa inkcubeko yokufunda enamandla, kunye nenxaxheba eyandisiweyo kwiinkqubo zokufunda kunye neziganeko.

- Ukufunda kuhlanganiswe kubomi bemihla ngemihla, kuxhaswa yimithombo efikelelekayo kwiifomathi zomzimba nezidijithali.
- Amathala eencwadi akhokele ekukhuthazeni imathiriyeli yokufunda ngeelwimi ezininzi ukubonisa iyantlukwano yenkcubeko nobandakanyo.
- Amathala eencwadi oluntu amkelwa njengamaqabane abalulekileyo kwezemfundo, avala izikhewu ezishiywe kukungabikho kwamathala eencwadi zezikolo nokuba negalelo ekuphuculweni kweziphumo zokufunda nokubhala.
- Iinkqubo zobambiswano ezizinzileyo ziqinisekisa ukwenziwa kwezinto ezintsha rhoqo ekukhuthazeni ukufundwa, zenza amathala eencwadi abe ngundoqo ekufundeni ubomi bonke nasekuzicebiseni.

INTSIKA 3: ULUNTU NOVIMBA WOLWAZI

Njengamaziko oluntu, amathala eencwadi anceda ekuvaleni umsantsa weyantlukwano kwezentlalo nakwezoqoqosho, ekhuthaza ukubandakanyeka. Inika iindawo zokudibana, ubugcisa, iinkqubo zenkcubeko nezolonwabo kunye namanyathelo eholide. Uncedo nenkxaso yokufikelela kwiinkonzo zikarhulumente zinikezelwa. Zikhuthaza ukubandakanyeka koluntu kwaye zibonelela ngeendawo zentlalo zentsebenziswano, uthungelwano kunye nokukhuthaza amathuba endawo. Le ntsika iqinisekisa ukuba amathala eencwadi ahlala engundoqo ekubambisaneni koluntu nophuhliso lwezoqoqosho.

Injongo: *Ukuseka ithala leencwadi loluntu njengeziko eliphambili lemisebenzi yoluntu, ubugcisa nophuhliso lwenkcubeko, ukwabelana ngolwazi kunye nokuzibandakanya kwezentlalo.*

IMeko yaNgoku:

- Amathala eencwadi oluntu amaninzi akumanqanaba awohlukeneyo sele ezalisekisa indima yombutho weenkonzo zoluntu ekuhlaleni. Le ndima, nangona kunjalo, okwangoku ayixatyiswanga kwaye ayilungiswanga ngokupheleleyo.
- Asingawo onke amathala eencwadi aziyo ukuba badlala indima yokuba liziko loluntu. Kukho ingcamango yokuba amathala eencwadi akhona kuphela ukuze anelise iimfuno zabafundi.
- Amathala eencwadi oluntu amaninzi aneholo okanye igumbi lemisebenzi elisetyenziswa yimibutho yasekuhlaleni njengeendawo zokuhlanganisana nentsebenziswano, ukuqalisa ngeenkqubo zeeholide, uqeqesho, imiboniso, njl. njl. Nangona kunjalo, ezi azisoloko zisetyenziswa kakuhle luluntu.
- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngeendawo zokufunda nokufunda kubafundi noluntu ukukhuthaza ukufunda nokufunda ubomi bonke.
- Kwezi iindawo zokuhlala, amathala eencwadi asebenza ngokusondeleleneyo noomasipala, iiNGO kunye nabanye ababandakanyekayo ukuphumeza iinkqubo zophuhliso loluntu. Amathala eencwadi oluntu asebenzisana namasebe karhulumente ukubonelela ngeenkonzo zokundwendwela okanye iidesika zeenkonzo kuluntu olufana noSARS kunye neSebe leMicimbi yezeKhaya, iSASSA, njl. njl.
- Kwamanye amathala eencwadi oluntu uMkomishinala wenkonzo yesiFungo uyabonelelwa eluntwini. Oku kwenza ukuba kubekho inkonzo eyodwa kuphela kwiinkonzo ze-e-government.
- Uncedo lubonelelwa kuluntu ngokubhala iiCV kunye nokufomatha amaxwebhu.

- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngenkonzo yokuskena, yokuprinta neyokufotokopa eluntwini njengenkonzo ehlawulwayo.
- Iindawo zamathala eencwadi oluntu zenziwe zifumaneke kumaziko olondolozo lwembali, imiboniso yobugcisa nenkcubeko kunye neendibano zocweyo.
- Amathala eencwadi oluntu asebenzisana nabanye abachaphazelekayo ukudala nokuququzelela iinkqubo nemisebenzi ebhekiselele kuphuhliso loluntu, iinkqubo zokwazisa uluntu njengezempilo nokhuseleko, ubundlobongela obusekelwe kwisini, ukukhubazeka, ukutshintsha kwemozulu, ukhuseleko ezindleleni, ukurisayikilishwa njl.njl.

IsiCwangcisoqhinga soPhuhliso:

- Ukuqinisa intsebenziswano namasebe karhulumente, oomasipala, iiNGO, iiyunivesithi, namanye amaziko emfundo ephakamileyo kunye namaqela oluntu.
- Ukwandisa ukusetyenziswa kweendawo zamathala eencwadi ngokuguquguquka, uyilo lweenjongo ezininzi kunye nefanitshala ephathwayo.
- Ukwandisa iinkqubo zempilo kunye namanyathelo othethathethwano phakathi kwezizukulwana.
- Ukusebenzisa izithuba ezikhoyo ukudala amathuba emivuzo.

IKamva eliNqwenelekayo:

- Amathala eencwadi oluntu asebenza njengeendawo zesithathu, iindawo zentlalontle ngaphandle kwekhaya lomntu kunye nendawo yokusebenzela apho abantu banokuhlanganisana kwaye banxibelelane nabanye, bekhuthaza imvakalelo yoluntu kunye noluntu.
- Amathala eencwadi oluntu sele elelona zibuko lifikelelekayo nelinqwenelekayo lokumisa elinye ukunceda amalungu oluntu kunye nokubonelela ngeendawo ezingathathi cala kwiindibano zoluntu, iingxoxo kunye nothethathethwano noluntu.
- Amathala eencwadi oluntu asebenza njengendawo apho abahlali banokufikelela kwiinkonzo zikarhulumente nakwiinkqubo zentlalo.
- Ukusebenzisana noomasipala ukuze bafak' isandla kumyalelo woxanduva kwezentlalo.
- Intsebenziswano noomasipala ukubonelela ngomsebenzi weziko lobugcisa loluntu.
- Izithuba ezidlamkileyo zeenjongo ezininzi kumathala eencwadi oluntu zibonelela ngeqonga lamagcisa asekuhlaleni ukuba abonise umsebenzi wawo, aququzelele imisitho yobugcisa, akhuthaze ukuyila kunye nokuxhasa iyantlukwano yenkcubeko yoluntu.
- Ifenitshala nezixhobo ezenziwe ngokweminqweno nezifanelekileyo zibonelela ngemekobume yeendawo zokwenza kunye nendawo enobuchule, yokusebenzisana.
- Ifenitshala ehambayo yenza ukuba kuvulwe izithuba zeenjongo ezininzi, kusetyenziswe ngokufanelekileyo indawo yethala leencwadi loluntu. Njengoko iimfuno ziguquka, iindawo ezikumathala eencwadi oluntu zisenokwakhiwa ngendlela yokuba zibe bhetyebhetye, zibe neendonga ezinokususwa nempahla enokulungiswa ngokutsha ukuze isetyenziselwe iinjongo ezahlukahlukeneyo, ezinje ngeentetho, ukubukelwa kweefilimu, okanye iindawo zokufunda ezizolileyo.
- Amathala eencwadi oluntu amaninzi abonelela ngeendawo ezinikezelweyo kubafundi abangenandawo yokufunda ekhaya. Iindawo zamathala eencwadi oluntu zisetyenziselwa iimviwo neendawo zokufunda.
- Amathala eencwadi oluntu aqhagamshelwe kwaye asebenzisana nothungelwano olubanzi lwengingqi ukuququzelela imisitho ejolise kuluntu efana neentetho, utyelelo lwababhali, iindibano zocweyo kunye nemidlalo yokubandakanya amaqela ahlukeneyo.
- Iindawo zoluntu kumathala eencwadi zinokusetyenziselwa iinkqubo zempilo, kuquka iindibano zocweyo zempilo yengqondo, iiklasi zeyoga kunye neendawo ezithuleyo zokucamngca. La manyathelo anokuhambelana nogxininiso olukhulayo kwintlalontle epheleleyo.
- Izithuba zenzelwe ukukhuthaza unxibelelwano phakathi kwamaqela eminyaka eyahlukeneyo, njengabantu abadala nolutsha. Oku kubandakanya iindawo zokubalisa amabali, ukucebisa, okanye iiprojekthi zentsebenziswano, ukukhuthaza ingqiqo yoluntu kwizizukulwana.
- Izithuba ezikhoyo zisetyenziselwa amathuba emivuzo afana neevenkile zekofu kumathala eencwadi oluntu, iindawo zokuthumela iincwadi okanye izithuba eziqeshiweyo.

INTSIKA 4: IINKONZO ZEDIJITHALI

Ukuqaphela imfuno yobandakanyo lwedijithali, amathala eencwadi oluntu abonelela ngokufikelela simahla kwi-intanethi kunye nezixhobo zeICT. Iinkonzo ziquka iinkqubo zekhowudi zolutsha, ukufikelela kwi eBooks kunye namaqonga edijithali, kunye noqeqesho kulwazi lokufunda nokubhala olufana nokwazisa ngokhuseleko lwecyber. Ngokusebenzisana namasebe karhulumente, ababoneleli ngeenkonzo kunye neeNGO, amathala eencwadi avala umsantsa wedijithali, exhobisa abantu ukuba bathathe inxaxheba kwixesha ledijithali.

> ***Injongo:*** *Amathala eencwadi oluntu aseNtshona Koloni abeka phambili ukuvela kwedijithali kunye nokufikelela okuvala umsantsa wedijithali, ukuxhobisa abantu ukuba bathathe inxaxheba kwixesha ledijithali.*

IMeko yaNgoku:

- Amathala eencwadi oluntu asebenzisa uphuculo lwetekhnoloji, kubandakanya iAI, ukunika ufikelelo olukhulu kulwazi kunye nokukwazi ukuyiqhuba ngokufanelekileyo.
- Amathala eencwadi abonelela ngezibonelelo kunye nenkxaso kuluntu, eqinisekisa ukuba banokufikelela kwaye basebenzise ngokufanelekileyo amaqonga eintanethi ukufikelela kulwazi kunye neenkonzo. Oku kuquka iinkonzo ezizodwa ezilungiselelwe abantu abanengxaki yokubona nabangaboniyo.
- Ufikelelo lweintanethi simahla kunye nezikhululo zekhompyutha zibonelelwa kuninzi lwamathala eencwadi oluntu kwiphondo liphela ngoqhagamshelwano lwamaThala eeNcwadi asemaphandleni kunye neeprojekthi zeSmartCape.
- Iinkonzo zokufotokopa, ukuskena kunye nokushicilela iinkonzo ezihlawulelwayo zibonelelwa kumathala eencwadi oluntu.
- Ufikelelo loluntu kwiWi-Fi lubonelelwa kuninzi lwamathala eencwadi oluntu.
- Abasebenzi bethala leencwadi abazinikeleyo bancedisa kwaye baqeqeshe abasebenzisi bethala leencwadi ukuba bafikelele kulwazi, baphucule ulwazi lokufunda ngedijithali nokusebenzisa iinkonzo zeintanethi.
- Amathala eencwadi ayanda abonelela ngemidlalo kunye nemisebenzi yekhowudi ukuxhasa izakhono kunye nezinto ezinomdla kwidijithali.
- Izitudiyo zePodcast ziyafumaneka kumathala eencwadi ambalwa kuphela.
- Amathala eencwadi oluntu asebenzisa iNkqubo yoLawulo lweNgcaciso yeThala leeNcwadi ekwi-intanethi ukulawula iintengiselwano zabo zemihla ngemihla nabasebenzisi. Le nkqubo ikwavumela uluntu ukuba lukhangele ikhathalogu yeintanethi.
- Ukufikelela kwi eBooks, iie-magazine, amaphephandaba eintanethi kunye neencwadi ezimanyelwayo ziyafumaneka kumalungu ethala leencwadi loluntu.

IsiCwangcisoqhinga soPhuhliso:

- Ukwandiswa kweintanethi enesantya esiphezulu kunye neWi-Fi kumathala eencwadi oluntu.
- Ukongezwa kwezikhululo zokutshaja kunye neendawo zokusebenza ezihlaziyiweyo zokusetyenziswa kwezixhobo.
- Ukusebenzisana namaziko ukunika iindibano zocweyo kunye noqeqesho lwezakhono zedijithali.
- Ukusebenzisana neeNkonzo zeZiko loLondolozo lweMbali nezeNgxelo zePhondo ukubonelela ngokufikelela kwiingqokelela zedijithali kunye nokubonisa ngembali yasekuhlaleni kunye nezithethe zomlomo.
- Ukusebenzisana namanye amasebe ukudala ulwazi ngokhuseleko lwecyber.

IKamva eliNqwenelekayo:

- Isantya esiphezulu esithembekileyo kwi-Intanethi kunye nokufikelela kwiWi-Fi kuwo onke amathala eencwadi oluntu.
- Abasebenzi abanobuchule, abanolwazi ngeedijithali abaxhasa kwaye baqeqeshe abasebenzisi ukufikelela nokuphucula amandla abo okuhamba kumaqonga edijithali, oovimba bolwazi nakwiinkonzo zikarhulumente.
- Uncedo ngeethempleyithi zedijithali eziza kuxhasa izicelo zeintanethi zeendawo zokusebenza, zokufunda okanye zeebhasari, njl.njl. Iinkqubo zobambiswano nezikolo, iiyunivesithi kunye neekholeji zobugcisa ukubonelela ngemfundo yedijithali esemthethweni nengacwangciswanga, ukuvala umsantsa wedijithali nokulungiselela uluntu ngekamva eliqhutywa yitekhnoloji.
- Iindibano zocweyo kwiirobhothi, iikhowudi kunye nobunye ubuNzululwazi, iTekhnoloji, ubuNjineli kunye neMathematika (STEM), ukulungiselela abaxhasi kwiimarike zemisebenzi yexesha elizayo kunye nokukhuthaza ukutsha.
- Ukusingatha iilebhu ezintsha kunye neendibano zocweyo zokuqalisa amashishini amancinci, apho abaxumi banokufikelela kwizixhobo zoshishino, kubandakanya izixhobo zedijithali, ukucebisa kunye neendawo zokusebenza, ukunceda ukunciphisa ukungalingani.
- Iiprojekthi zokudala umxholo eziqhutywa luluntu zinokunceda ekulondolozeni iilwimi zemveli nembali.
- Inkqubo ehlanganisiweyo yolawulo lwengcaciso yethala leencwadi yokulawula izibonelelo, ukulandelela ukusetyenziswa kunye neenkonzo zobuqu ezisekelwe kwizinto ezikhethwa ngumsebenzisi.
- Amathala eencwadi asebenza njengendawo yokufikelela kwiinkonzo zikarhulumente ezifumaneka nge-elektroniki, ingakumbi kwimimandla enokufikelela okulinganiselweyo kwiinkonzo zikarhulumente.
- Umzila wamathala eencwadi kuluntu lonke kunye neziseko ezingundoqo zeIT ziboleka ukufikelela kubemi kwindawo ephakathi kwiiphothali zikaRhulumente kunye nokujongana nomsantsa wedijithali.

INTSIKA 5: UKUFUNDA NOKUBHALA, IMFUNDO KUNYE NOLONWABO LOBUKRELEKRELE

Amathala eencwadi oluntu agqitha ngaphaya kokufunda ngokwesiko ngokunikela ngamathuba okuzihlaziya ngokobukrelekrele nangokobuchule, njengamaqela encwadi, iitumente zechess, ukhuphiswano lokufaka iikhowudi, iindawo zokwenza izinto, iinkqubo zobugcisa nezobugcisa, njl.njl. Le misebenzi ikhuthaza ubuchule bokuyila kunye nokucinga ngokugxekayo, ngelixa ikwasebenza njengamaqonga okuzibandakanya kwezentlalo kumaqela ahlukeneyo ekuhlaleni.

> ***Injongo:*** *Ukuqaqambisa indima ebalulekileyo yamathala eencwadi oluntu ekukhuthazeni nasekuxhaseni iinkqubo zokufunda nokubhala kunye nophuhliso lwemfundo kuwo onke amaqela obudala, ngelixa ebonelela ngamathuba okuzonwabisa akhuthaza ukukhula kwengqondo kunye nokukhulisa uthando lobomi bonke lokufunda.*

IMeko yaNgoku:

- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngokufikelela simahla kuluhlu olubanzi lwemathiriyeli yokufunda.
- Amathala eencwadi aququzelela izithuba zeengxoxo zobukrelekrele kunye namaqela okufunda ukwenza nzulu ulwazi kunye nentsebenziswano yentlalo ngokusebenzisa iiklabhu zeencwadi, ukuqaliswa kweencwadi kunye neengxoxo zencwadi.
- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngeendawo ezimemayo zokuchitha ixesha nokufunda incwadi.
- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngesikhokelo somfundi ukufumana ufundo olumnandi olulandelayo.
- Ukubonelela ngeeyure zamabali kudala uthando lokufunda.
- Iinkqubo zophuhliso lwabantwana abaselula (ECD) kunye nenkxaso kumaziko ayakhuthaza ukuphuhliswa kokufunda nokubhala kwasekuqaleni.
- Ukhuphiswano lokupela nokufunda kumathala eencwadi oluntu lukhuthaza ukuthanda ukufunda nokwandisa ulwazi lokufunda nokubhala.
- Amathala eencwadi, aneenkqubo zawo ezibanzi zokukhuthaza ukufunda nokuqokelelwa kakuhle kwemathiriyeli yokufunda, akwanegalelo ekubeni iNtshona Koloni iqhube kakuhle kakhulu kuwo onke amaphondo kwiProgress in International Reading Literacy Study (PIRLS) ka2021.
- Uninzi lwamathala eencwadi oluntu akufuphi nezikolo. Ngenxa yokunqongophala kwamathala eencwadi ezikolo kwizikolo ezininzi, abafundi batyelela amathala eencwadi oluntu ukuze bafumane inkxaso ngomsebenzi wasekhaya

wesikolo nophando lweprojekthi. Kwezinye iimeko, kusekwe amathala eencwadi aaneenjongo ezimbini kumasango esikolo ukuze asetyenziswe luluntu kunye nesikolo.

- Amathala eencwadi asebenza kunye namaziko emfundo ukuphucula amava okufunda, ukuxhasa imathiriyeli esekwe kwikharityhulam nokukhuthaza intsebenziswano phakathi kwamathala eencwadi ezikolweni.
- Abambisana neYunivesithi yaseMzantsi Afrika (UNISA) ukuxhasa abafundi bezemfundo ephakamileyo ngezinto zokufunda.
- Ukufikelela kwizinto ezizodwa nezifundisayo kunikwa ngenkonzo yokubhalisela iSABINET.
- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngeenkqubo zokufunda nokubhala kwabantu abadala ukujongana nokungakwazi ukufunda nokubhala nokuxhasa abantu abadala abangafundanga.
- Amathala eencwadi oluntu enza ukuba kufumaneke izixhobo zasimahla ebeziza kubiza kakhulu ukuba abafundi bangakwazi ukuzifikelela.
- Amaziko okufikelela kwi-intanethi asetyenziselwa ukwenza isicelo kunye nokwenza izifundo zeintanethi kunye nokubhalwa kweemviwo.
- Amathala eencwadi oluntu aququzelela ichess, ikhowudi kunye nolunye ukhuphiswano ukucela umngeni kunye nokubandakanya abasebenzisi ngokobukrelekrele.

IsiCwangcisoqhinga soPhuhliso:

- Ukomeleza amaphulo okufunda nokubhala, imfundo yabantu abadala neenkqubo zokuphuhlisa ulwimi.
- Ukuphuculwa kwentsebenziswano nezikolo namaziko emfundo ngezixhobo ezabelwana ngazo.
- Ukwandiswa kweenkqubo zobukrelekrele nezolonwabo, kubandakanywa ichess, ukufaka iikhowudi kunye nobugcisa bokuyila.

Imeko enqwenelekayo:

- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngokufikelela kwiingqokelela ezahlukahlukeneyo ngeendlela ezahlukahlukeneyo ukuze zilungele iimfuno neendlela ezahlukahlukeneyo zokufunda.
- Kubonelelwe ngamaphulo okufunda ubomi bonke kunye neenkqubo zophuculo lokufunda nokubhala kubantu abadala, kubandakanywa nalawo ajolise ekuphuculeni ubuchule bolwimi kunye nolwazi lwedijithali.
- Amathala eencwadi oluntu alinganisa ibala lokudlala ngokubonelela ngemathiriyeli kubafundi abavela kwiimvelaphi ezahlukeneyo zentlalo noqoqosho, ukuqinisekisa ukuba wonke umntu unethuba elilinganayo lokufunda nokuphumelela. Ukutyhileka kwiimathiriyeli zokufunda ezahlukeneyo kukhulisa ukucinga okunzulu, ukwandiswa kwesigama kunye nobuchule bokuqonda, kuphucula izakhono zonxibelelwano zabafundi ngokubanzi.
- Amathala eencwadi oluntu abonelela abafundi ngokufikelela kwizikhokelo zokufunda, izincedisi zokufunda nokufundisa nogcinolwazi lwedijithali, okubenza bakwazi ukwenza uphando olucokisekileyo noluchanekileyo. Oosothala bamathala banika isikhokelo ekujongeni ezi zixhobo ngokufanelekileyo.
- Amathala eencwadi oluntu aququzelela amaqela enkxaso kubafundi abafunda bekude nabafunda umgama.
- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngendawo ekhuselekileyo, ezolileyo, exhasayo negxininisekileyo yokufunda nokufunda, enceda abafundi bagxile, basebenzisane kwaye bazibandakanye nezifundo zabo, ngaphandle kweziphazamiso ezinokuthi zibekho kwenye indawo.
- Ukomelezwa kwentsebenziswano neSebe leMfundo leNtshona Koloni namanye amaziko emfundo ephakamileyo ngeenjongo zokwabelana ngezibonelelo, uqeqesho nophuhliso lweenkonzo.
- Ukusebenzisana nezikolo ukuphuhlisa inkcubeko yokufunda.
- Amathala eencwadi oluntu akhuthaza umdla nokufunda ngokuzimeleyo, ekhuthaza uphuhliso lwezakhono zokuyila nokuhlalutya okubalulekileyo kwimpumelelo kwimfundo nangaphaya.
- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngemathiriyeli yokufunda yokuzonwabisa exhasa ukuphumla, ukuphumla kunye nolonwabo. Le misebenzi yenza banzi iimbono zabafundi, ikhuthaze intsebenziswano yoluntu kwaye ikhuthaze ukuziva beyinxalenye.
- Amathala eencwadi oluntu aququzelela imisitho, iindibano zocweyo kunye neeklabhu zeencwadi ezikhuthaza ukubandakanyeka koluntu kunye nokutyebisa inkcubeko.
- Amathala eencwadi oluntu aququzelela imisebenzi eyonwabisayo yokufunda yabantwana nabantu abadala ukuze bahlakulele uthando lokufunda kunye nemikhwa yokufunda ubomi bonke.

INTSIKA 6: IINDAWO EZIKHUSELEKILEYO

Amathala eencwadi oluntu azinikele ekuboneleleni ngeendawo ezikhuselekileyo neziqukayo kuwo onke amalungu oluntu, kuquka nabantu abasesichengeni abafana nabangenamakhaya, abantu abadala kunye nolutsha. Ngokunikezela ngemimandla yokufunda, iinkonzo zenkxaso yezempilo nezentlalo, kunye neendawo zokuzonwabisa, amathala eencwadi ahlala kuphela eyindawo ekhuselekileyo yokufunda, yokuyila kunye nonxibelelwano loluntu.

Injongo: *Amathala eencwadi oluntu ziindawo ezithembekileyo zoluntu ezikhuthaza ukhuseleko, ubandakanyo kunye nokuphila kakuhle kubo bonke abasebenzisi.*

IMeko yaNgoku:

- Ngaphandle kwekhaya kunye nomsebenzi, amathala eencwadi asebenza njengeendawo ezibalulekileyo apho amalungu oluntu anokuphumla, azibandakanye kwaye anxibelelane, nto leyo ethetha ukuba amathala eencwadi ayindawo ethandwayo yokuba uluntu luhlangane.
- Ngenxa yendawo ekhuselekileyo kunye nokonganyelwa ngabasebenzi, amathala eencwadi aye aba yindawo ekhethwayo yabantwana emva kwesikolo.
- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngeendawo ezingathathi cala neziqukayo.
- Amathala eencwadi oluntu aqhuba iinkqubo ezikhethekileyo zabantu abangenamakhaya, iimbacu, okanye abantu abadala, enganikezi nje ulwazi kodwa ngendawo exhasayo.
- Ukuze kugcinwe amathala eencwadi njengendawo ekhuselekileyo, kuyimfuneko ukubonelela ngeenkonzo zokhuseleko ezibiza imali eninzi.
- Ukunqongophala kwezixhobo kukhokelela ekuncipheni kweeyure zokuvula, nto leyo eyenza kube nzima okanye kungenzeki kubantu abaninzi ukutyelela ithala leencwadi loluntu kwaye kuncitshiswe amathuba okufunda kade kunye namathuba okhathalelo lwasemva.

IsiCwangcisoqhinga soPhuhliso:

- Ukongezwa kwezibonelelo zokhuseleko kunye neeyure zokusebenza ezongeziweyo.

IKamva eliNqwenelekayo:

- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngeendawo ezingathathi cala nezikhuselekileyo apho abantu abavela kwiimvelaphi ezahlukeneyo banokuqokelelana, banxibelelane kwaye bathathe inxaxheba kwimisebenzi yoluntu.
- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngeendawo ezikhululekileyo nezimemayo ezikhuselekileyo kwiindawo ezihlala zingakhuselekanga, ezixineneyo, okanye ezichatshazelwa yimiceli mngeni yentlalo okanye iimeko zemozulu ezinzima.
- Amathala eencwadi oluntu abonwa njengeendawo ezikhuselekileyo nezikhuseleko zamathuba entsebenziswano namaqabane.
- Amathala eencwadi oluntu abonelela ngamathuba avumayo ngakumbi ngamaxesha okufunda kade kunye namathuba okhathalelo lwasemva koluntu olukhuselekileyo.

5. ULAWULO LWEENKONZO ZAMATHALA EENCWADI KUNYE NOKUPHUNYEZWA

Iinkonzo zamathala eencwadi oluntu eNtshona Koloni zibonelelwa ngentsebenziswano phakathi kweSebe leMicimbi yeNkcubeko neMidlalo, iThala leeNcwadi leSixeko saseKapa kunye neeNkonzo zoLwazi, oomasipala bengingqi abangama24 kunye neeNGO ezizimeleyo ezilawula amathala eencwadi.

Isikhokelonkqubo solawulo esicacileyo siqinisekisa impumelelo yokuphumeza lo Mfuziselo wokuHanjiswa kweeNkonzo. Abadlalindima basebenzisana:

- Ukuchaza iindima noxanduva lokuqinisekisa ukubonelelwa kweenkonzo ezinzileyo.
- Ukukhusela imithombo yenkxasomali, kuquka izibonelelo zikarhulumente, intsebenziswano kunye namathuba okwenza ingeniso.
- Ukuseka iindlela zokunika ingxelo zokubeka iliso kwintsebenzo kunye nomgangatho wenkonzo.
- Ukukhuthaza intsebenziswano phakathi koorhulumente ukulungelelanisa imisebenzi kunye nokwandisa izixhobo.

INkonzo yeThala leeNcwadi yeNtshona Koloni		
ISixeko saseKapa IiNkonzo zeThala leeNcwadi neeNkcukacha	Iinkonzo zethala leencwadi likaMasipala ezingama24	Iinkonzo zeThala leeNcwadi ezingezizo ezikamasipala

INKONZO YETHALA LEENCWADI YEPHONDO: IINDIMA NOXANDUVA

INkonzo yeThala leeNcwadi yeNtshona Koloni kungoku nje izalisekisa le misebenzi ilandelayo:

- Ukuxhaswa ngemali ngoomasipala kuquka ulawulo lwezezimali kunye nokunika ingxelo ngemithombo yemali.
- Ukubonelela ngeziseko zophuhliso lweICT, ukufikelela kwi-intanethi simahla kunye nenkxaso yezobugcisa kumathala eencwadi oluntu asemaphandleni.
- Ukuthengwa, ukuqhubekekiswa, ukwenziwa kwekhathalogu, ukuphathwa kweeasethi kunye nokuhanjiswa kwezinto ezikwithala leencwadi.
- Ulawulo lweengqokelela kunye nenkxaso yophuhliso.
- Ubonelelo ngeenkonzo zeintanethi ezibandakanya ieBooks, iaudiobooks kunye neemagazini ezikwi-intanethi.
- Ubonelelo lwamathala eencwadi amancinane kwabo bangaboniyo nabangaboni kakuhle.
- Inkxaso yocwangciso lwezibonelelo.
- Isikhokelo kunye nenkxaso yobungcali.
- Uqeqesho lwabasebenzi bamathala eencwadi oluntu.
- Ukuphuhliswa komthetho wamathala eencwadi oluntu, imigaqonkqubo nezikhokelo.
- Iinkonzo ezikhethekileyo ezifana neSABINET nezinye, oko kukuthi ukubolekwa kweencwadi phakathi kwamathala eencwadi.
- Ukubonelela nokugcinwa kweNkqubo yoLawulo lweeNkcukacha zamaThala eeNcwadi.
- Uphando kunye nokunika ingxelo: uhlalutyo lweenkcukachamanani kunye nentsingiselo yophuhliso nophuculo lwenkonzo.
- Upapasho nenkxaso yokwazisa ngeepowusta, upapasho nemizobo kunye noyilo lwesiqulatho
- Ukupapashwa kwemagazini i*Cape Librarian*.
- Ukuququzelela intsebenziswano nobuhlakani namanye amasebe nabachaphazelekayo.

ITHALA LEENCWADI LESIXEKO SASEKAPA NEENKONZO ZOLWAZI: IINDIMA NOXANDUVA

ISixeko saseKapa sihlelwa njengomasipala ombaxa kwaye ngenxa yomfuziseloi yenkxasomali, iindima noxanduva lwaso lwahlukile kwezabanye oomasipala bengingqi:

- Ukuxhaswa ngemali ngokubambisana kweenkonzo zamathala eencwadi oluntu.
- Ukuphatha, ukulawula nokuphuhlisa iinkonzo zamathala eencwadi kuluntu.
- Ukuqeshwa nokulawulwa kwabasebenzi bamathala eencwadi oluntu.
- Ukubonelelwa, ulawulo kunye nokugcinwa kwezakhiwo kunye nophuhliso lweziseko zophuhliso.
- Ukubonelela ngeenkonzo zokhuseleko apho kuyimfuneko.
- Ukulawula iinkonzo nokuphatha zonke iindleko zokusebenza ezinxulumene nokusebenza kwemihla ngemihla kunye nolawulo lwamathala eencwadi.
- Iinkqubo zokufunda nokubhala kunye nokufikelela eluntwini kumathala eencwadi kunye noluntu.
- Ukuthengisa nokukhuthaza.
- Ukubonelela ngeNkqubo yoLawulo loLwazi lweThala leeNcwadi.
- Ukuphuhliswa kwenggokelela kuquka ukufunyanwa kwezinto ezongezelelweyo zamathala eencwadi, ukwenziwa kwekhathalogu nokulungiswa kwemithombo yeencwadi.
- I-intanethi (SmartCape) kunye neWi-Fi kumathala eencwadi oluntu.
- Ukuqeqeshwa kwabasebenzi bamathala eencwadi oluntu.
- Ukuphuhliswa kwemigaqonkqubo kunye nemithetho kamasipala.
- Ingxelo yeenkcukachamanani kunye neyezimali.
- Ukukhuselwa nokukhusela iiasethi zephondo.
- Ukubonelela ngezixhobo ze-elektroniki.
- Ukubonelela ngezixhobo zamathala eencwadi eECD.
- Izibonelelo (iiholo kunye neendawo).

IINKONZO ZETHALA LEENCWADI LIKAMASIPALA EZINGAMA24: IINDIMA NOXANDUVA

- Ukuxhaswa ngemali ngokubambisana kweenkonzo zamathala eencwadi oluntu.
- Ukuphatha, ukulawula nokuphuhlisa iinkonzo zamathala eencwadi kuluntu.
- Ukubonelelwa, ulawulo kunye nokugcinwa kwezakhiwo kunye nophuhliso lweziseko zophuhliso ezintsha.
- Ukubonelela ngeenkonzo zokhuseleko apho kufuneka khona.
- Ukutyunjwa nokuphathwa kwabasebenzi bamathala eencwadi oluntu.
- Iinkqubo zokufunda nokubhala kunye nokufikelela eluntwini kumathala eencwadi kunye noluntu.
- Uqeqesho lwabasebenzi bamathala eencwadi njengoko kuyimfuneko.
- Ukwazisa nokukhuthaza.
- Ukuphuhliswa kweengqokelela, kubandakanywa iminikelo kunye noovimba.
- Ingxelo yeenkcukachamanani kunye neyezimali.
- Ukukhuselwa kunye nokukhusela iiasethi zephondo.
- Ukuqulunqa imigaqonkqubo nemithetho kamasipala.
- Amaziko (iiholo kunye neendawo).

IINKONZO ZAMATHALA EENCWADI EZINGEZIZO ZIKAMASIPALA

- Ukuphathano kulawula inkonzo yethala leencwadi loluntu.
- Ukubonelelwa, ulawulo kunye nokugcinwa kweendawo.
- Ukubonelela ngeenkonzo zokhuseleko apho kuyimfuneko.
- Ukubonelela nokuphatha abasebenzi bamathala eencwadi oluntu.
- Iinkqubo zokufunda nokubhala kunye neenkqubo zokwazisa.
- Ukwazisa nokukhuthaza.
- Ingxelo yeenkcukachamanani.
- Ukukhuselwa kweeasethi zephondo.

6. UBAMBISWANO

Ubambiswano namanye amacandelo karhulumente, intlalo yoluntu kunye necandelo labucala ukwandisa amandla okubonelela ngeenkonzo kunye nezixhobo, kunye nokusebenzisana kwiiprojekthi zisebenza njengoncedo lokufezekisa iinjongo ezifanayo. Umzekelo:

- AmaSebe eSizwe nawePhondo
- Imibutho engenzi nzuzo
- Imibutho yezemfundo
- Ishishini labucala
- Abantu abazimeleyo
- Abahlobo beThala leeNcwadi

7. IMITHOMBO YENKXASOMALI

Ngokwembali amathala eencwadi oluntu ebesebenza njengeziko elingenzi nzuzo, kakhulu exhaswa ngemali yoluntu enikezelwa ngamaziko karhulumente asekuhlaleni, amaphondo okanye kazwelonke. Noko ke, njengoko imeko yemali iguqukile, amathala eencwadi amaninzi aye aphanda ngeendlela ezongezelelekileyo zokufumana ingeniso ukuze alungiselele uhlahlo lwabiwomali lwawo. Nantsi eminye imithombo yemali efunyenwe ngamathala eencwadi:

1. Inkxasomali kuRhulumente (Umthombo osisiseko)
- Isabelo esilinganayo sephondo
- ISibonelelo seSizwe esineMiqathango
- Isabelo esilinganayo sikamasipala
- Urhulumente wengingqi

2. IiNkonzo zokuShicilela nokuFotokopa
- Amathala eencwadi anokubiza imali ngokuprinta, ukuskena, okanye ukufotokopa amaxwebhu.

3. Ukuqeshisa ngeziko
- **Amagumbi eentlanganiso:** Amathala eencwadi anamagumbi eentlanganiso anokuqeshiselwa uluntu, amashishini, okanye amaqela oluntu kwimicimbi, iisemina, okanye iindibano zocweyo.
- **IiNdawo zoMsitho:** Amathala eencwadi aneendawo ezinkulu ezifana neeholo ezinikezelweyo, anokuziqeshisa ngemisitho yoluntu, ngokuxhomekeke kwibhunga lendawo.

4. Iminikelo kunye namaqela aBahlobo beThala leencwadi
- **IMinikelo yoMntu ngamNye:** Amathala eencwadi asoloko efumana iminikelo kuluntu okanye kubaxumi abafuna ukuxhasa iziko.
- **ABahlobo beThala leeNcwadi:** Amathala eencwadi amaninzi anamaqela “aBahlobo” ahlela imisebenzi yokuqokelela imali, ukuthengiswa kweencwadi kunye namaphulo okuzisa imali eyongezelelweyo.

5. Ukuxhaswa kweeNkampani noRhwebo
- Amathala eencwadi anokusebenzisana namashishini asekuhlaleni ukuze axhase ngemali, athiywe amalungelo amagumbi okanye imisitho, okanye iminikelo yesisa (efana neminikelo yobugcisa).

Uzinzo lwezemali lubalulekile ekuqinisekiseni ukuba ukuhanjiswa kweenkonzo akufikeleleki nje kuphela kwixesha elifutshane, kodwa kukwanazo nakwixesha eliphakathi nelide.

8. UKWAZISA NOKUKHUTHAZA

Ukuthengisa kudlala indima ebalulekileyo ekubekeni ithala leencwadi loluntu njengendawo ebalulekileyo, ephilileyo yolwazi, ukuyila kunye nokuzibandakanya koluntu. Kwimeko yolwazi oluqhubekayo, apho amaqonga edijithali ekhuphisana khona ukuze athathelwe ingqalelo kwaye inkxasomali karhulumente ihlolisiswa ngakumbi, indlela yentengiso kunye nokuxhasa kubalulekile ukuqinisekisa ukuba amathala eencwadi ahlala ebonakala, exabisekile kwaye esetyenziswa kakuhle. Isicwangciso sentengiso esiphunyezwe kakuhle senza ukuba amathala eencwadi akwazi:

- Ukutsala abasebenzisi abatsha ngokubonisa ububanzi kunye nokubaluleka kweenkonzo ezinikezelwayo.
- Ukugcina abathengi abakhoyo ngokuqinisa indima yethala leencwadi kubomi babo bemihla ngemihla.
- Ukunxibelelana ngendima eguquguqukayo yamathala eencwadi kwixesha ledijithali, ukusuka ekubolekeni kweencwadi zemveli ukuya kulwazi lokufunda nokubhala, uphuhliso lwentlalo kunye nokuxhotyiswa koluntu.
- Ukwakha ubudlelwane obuluqilima nabachaphazelekayo ngokubonisa impembelelo yethala leencwadi kwimfundo, uphuhliso lwezoqoqosho kunye nokuhlalisana.

IINJONGO ZOKUTHENGISA NOKUKHUTHAZA

- Ukwandisa ulwazi kunye nokusetyenziswa kweenkonzo zamathala eencwadi oluntu, iinkqubo kunye nezixhobo ngokusebenzisa amaphulo ekujoliswe kuwo, ukufikelela eluntwini kunye nokuzibandakanya kwidijithali.
- Ukutsalela amaqela abasebenzisi ahlukeneyo ngokulungelelanisa imiyalezo kubantu abahlukeneyo, kubandakanya ulutsha, abantu abadala, abafundi, abafuna umsebenzi kunye noluntu olungaphandle.
- Ukukhuthaza ukubandakanyeka kwabaxumi ngokukhuthaza iminyhadala enonxibelelwano, imiceli mngeni yokufunda, iinkonzo zedijithali kunye namanyathelo aqhutywa luluntu.
- Ukwakha uphawu lwethala leencwadi loluntu olomeleleyo nolwaziwayo olubonakalisa amaxabiso eli ziko okufikeleleka, ukuvelisa izinto ezintsha nokukwazi ukuphendula.
- Ukubonisa ixabiso leThala leeNcwadi loluntu kwabachaphazelekayo, abaxhasi ngemali kunye noluntu ngokwabelana ngamabali empumelelo, izibalo zokusetyenziswa kunye neengxelo zempembelelo yoluntu.
- Ukukhuthaza utyalomali oluqhubekayo nolwandisiweyo kwiinkonzo zamathala eencwadi ngokulungelelanisa imiyalezo nezinto eziphambili kurhulumente, ezifana nemfundo, ukubandakanywa kwidijithali nophuhliso loluntu.
- Ukuphucula ubambiswano namajelo eendaba, amaziko emfundo, iiNGO kunye nabanempembelelo basekuhlaleni ukonyusa ukufikelela kunye nokuthembeka.

IINDLELA EZICWANGCISIWEYO

- **Iinkqubo zoNxibelelwano eziHlanganisiweyo:** Sebenzisa indibaniselwano yemithombo yeendaba yesiqhelo (unomathotholo, ushicilelo, iibhodi zezaziso zoluntu) kunye namaqonga edijithali (imithombo yeendaba zentlalo, iiwebhusayithi, iincwadana zeendaba) ukufikelela kubaphulaphuli abaninzi.
- **Abathunywa beLizwe kunye namaGqwetha:** Ukuxhobisa abasebenzisi bamathala eencwadi, abasebenzi kunye neenkokheli zasekuhlaleni ukuba basebenze njengabameli abakhuthaza ixabiso lamathala eencwadi ngaphakathi kothungelwano lwabo.
- **ISazisi esiBonakalayo kunye nophawu:** Phuhlisa imigangatho yokubonwa kunye nemiyalezo engaguqukiyo ebonisa injongo yethala leencwadi kwaye lenze ukuba libonakale lula kuwo wonke amaqonga kunye neendawo.
- **Ukubaliswa kwamaBali okuSekelwe kuMsebenzisi:** Gxininisa amabali obomi bokwenyani endlela amathala eencwadi abuguqule ngayo ubomi babantu — nokuba kungenkxaso yokufunda nokubhala, ukulungela umsebenzi, okanye unxibelelwano lwentlalo.
- **Ukubeka iliso nokuHlola:** Ukulandelela ukusebenza kweenzame zokuthengisa ngokusebenzisa ingxelo yabasebenzisi, amanani okuya kunye neemitha zokuzibandakanya kwidijithali ukucokisa izicwangciso ngokuhamba kwexesha.

9. UMTHETHO

Le mithetho ilandelayo inefuthe kwiNkonzo yamaThala eeNcwadi eNtshona Koloni:

- IConstitution of the Republic of South Africa, 1996 (uMthetho 108 ka1996)
- IWestern Cape Public Library Services Act, 2025 (uMthetho 1 ka2025)
- IWestern Cape Languages Act, 1998, Western Cape Language Policy, 2005
- IPublic Administration Management Act, 2014
- IPublic Finance Management Act, 1999
- IMunicipal Finance Management Act, 2003
- IMunicipal Structures Act, 1998
- IMunicipal Systems Act, 2000
- IWestern Cape Appropriation Act (yonyaka)
- IDivision of Revenue Act (yonyaka)
- I-Intergovernmental Relations Framework Act, onguNombolo 13 ka2005

10. UQUKUMBELO

INkonzo yeThala leeNcwadi yeNtshona Koloni izimisele ukucinga ngokutsha amathala eencwadi oluntu njengezinto ezinamandla, ezibandakanya wonke umntu nezixhaswa ziitekhnoloji. Lo Mfuziselo yokuHanjiswa kweeNkonzo unika isakhelo esicwangcisiweyo esibeka amathala eencwadi njengamaqonga abalulekileyo okufikelela ngokulinganayo kulwazi, ukunika amandla kwidijithali, ukufunda ubomi bonke kunye nokunxibelelana kwezentlalo. Ngokusekelwe kwiintsika ezintandathu ezicwangcisiweyo, ukufikelela kulwazi, ukufunda, ukubandakanyeka koluntu, iinkonzo zedijithali, ukufunda nokubhala nokuphuhlisa ubulumko, kunye neendawo ezikhuselekileyo, lo mfuziselo uqinisekisa ukuba amathala eencwadi karhulumente ahlala eguquguquka kwaye aphendula kwiimfuno eziguqukayo zoluntu olwahlukeneyo. Ngokusebenzisa izinto ezintsha, intsebenziswano kunye nendlela ejolise kubasebenzisi, amathala eencwadi oluntu aza kuqhubeka edlala indima yokuguqula ekuqhubeleni phambili imfundo, ukukhuthaza ubumbano lwentlalo kunye negalelo kuphuhliso lwentlalo noqoqosho lweNtshona Koloni.

Wes-Kaapse Regering

VIR JOU

Departement van Kultuursake en Sport

Wes-Kaapse Openbare Biblioteek Diensleweringsmodel

Wes-Kaapse Biblioteekdiens

INHOUD

1. METODOLOGIE **45**

2. DOEL VAN DIE BIBLIOTEEKDIENSLEWERINGSMODEL **46**

3. STRATEGIESE KONTEKS **47**
OPENBARE BIBLIOTEKE AS STRATEGIESE OPLOSSINGS MET 'N VOORKOMENDE FOKUS 47

4. PILARE VAN DIE DIENSLEWERINGSMODEL **49**
- PILAAR 1: TOEGANG TOT INLIGTING 50
- PILAAR 2: LEES 51
- PILAAR 3: GEMEENSKAPS- EN INLIGTINGSENTRUM 52
- PILAAR 4: DIGITALE DIENSTE 54
- PILAAR 5: GELETTERDHEID, ONDERWYS EN INTELLEKTUELE ONTSPANNING 55
- PILAAR 6: VEILIGE RUIMTES 57

5. BESTUUR EN IMPLEMENTERING VAN BIBLIOTEEKDIENSTE **58**

6. VENNOOTSKAPPE **60**

7. BEFONDSINGSBRONNE **60**

8. BEMARKING EN BELANGEBEVORDERING **61**
DOELWITTE VAN BEMARKING EN BELANGEBEVORDERING 61
STRATEGIESE BENADERINGS 62

9. WETGEWING **62**

10. SLOT **62**

Wes-Kaapse Openbare Biblioteek Diensleweringsmodel

Die Wes-Kaapse Openbare Biblioteek Diensleweringsmodel is prakties en visioenêr en gee 'n uiteensetting van 'n toekomsgerigte, sistematiese benadering tot diensbeplanning. Die Wes-Kaapse openbare biblioteke ontwikkel en lewer relevante, gebruikersvriendelike en hoëgehalte dienste en is daartoe verbind om dienste voortdurend te evalueer en te verbeter op grond van bewysgebaseerde uitkomsmeting en veranderende gemeenskapsbehoeftes. Hierdie dokument dien as 'n verwysingsraamwerk en sal bygewerk word soos nodig om die prioriteite van die Wes-Kaapse Regering en sy gemeenskappe te weerspieël.

1. METODOLOGIE

Die ontwikkeling van 'n Diensleweringsmodel (DLM) vir die Wes-Kaapse Biblioteekdiens (WKBD) verteenwoordig 'n belangrike stap om openbare biblioteekdienste te versterk ten einde die uiteenlopende behoeftes van inwoners van die Wes-Kaap aan te spreek. 'n Diensleweringsmodel is 'n gestruktureerde raamwerk wat uiteensit hoe 'n organisasie waarde aan sy gebruikers lewer, insluitend prosesse, hulpbronne en strategieë wat benodig word om doelwitte te bereik. Dit is van kardinale belang vir organisasies, want dit wys die rigting vir konsekwente, doeltreffende en betekenisvolle dienslewering, en help om seker te maak dat wat gedoen word, ooreenstem met die behoeftes en verwagtinge van belanghebbendes.

Vir die WKBD is die DLM nie bloot 'n beleidsdokument nie, maar 'n transformerende benadering tot hoe biblioteke met hul gemeenskappe in gesprek tree en dienste lewer. Die model poog om deur sistematiese evaluering en die integrasie van innoverende strategieë 'n biblioteekstelsel te skep wat toeganklik en inklusief is en vinnig op behoeftes reageer.

Ons het in vennootskap met die UK Hasso Plattner D Skool omvattende navorsing onderneem, insluitend onderhoude met sowel biblioteekgebruikers as nie gebruikers om die ontwikkeling van die nuwe DLM te ondersteun. Hierdie onderhoude het waardevolle insigte gelewer oor die persepsies, uitdagings en verwagtinge rondom biblioteekdienste. Uit die data is volledige gebruikersprofiele saamgestel om die verskillende groepe moontlike biblioteekgebruikers beter te weerspieël. Hierdie profiele het gehelp om duidelik te wys wat elke groep se unieke waarde en behoeftes is, en het seker gemaak dat die herontwerpte dienste presies by daardie behoeftes aansluit.

Met hierdie insigte as vertrekpunt is verskeie Besigheidsmodel kanvasse gebruik om die skepping en lewering van waarde vir verskillende kliëntsegmente te karteer. Die proses het gekyk na nuwe en kreatiewe maniere om bestaande dienste te verbeter, asook om nuwe dienste te ontwikkel wat by nuwe en veranderende behoeftes pas.
Die kanvasse het as riglyn gedien om insig te verkry in die bedryfs- en strategiese veranderinge wat vereis word om die beoogde uitkomste te verwesenlik.

Die eindresultaat van hierdie werk is 'n omvattende beleidsraamwerk wat die insigte uit ons aanlyn samewerking en skakelings met belanghebbendes vasvang. Hierdie raamwerk vorm die grondslag van die nuwe DLM en lei openbare biblioteekdienste in die Wes Kaap deur verbeterde dienste te lewer wat afgestem is op die behoeftes van alle inwoners. Die nuwe model poog deur 'n gebruikersgesentreerde benadering en innovering te beklemtoon, om biblioteke as belangrike gemeenskapsentrums te vestig wat 'n bydrae lewer tot onderwys, inligtingstoegang en maatskaplike samehorigheid.

2. DOEL VAN DIE BIBLIOTEEK-DIENSLEWERINGSMODEL

Die doel van hierdie Biblioteekdiensmodel is om 'n strategiese raamwerk daar te stel wat rigting gee aan hoe die Wes Kaapse Biblioteekdiens effektief in die behoeftes van sy gebruikers sal voorsien. Dit het spesifiek ten doel om:

- Dienste te belyn met gebruikersbehoeftes deur die behoeftes van uiteenlopende gebruikersgroepe (soos studente, navorsers, pensioenarisse en professionele persone) te verstaan en met pasgemaakte dienste daarop te reageer.
- Toeganklikheid en inklusiwiteit te bevorder deur te verseker dat hulpbronne, ruimtes en dienste vir alle gebruikers toeganklik is, insluitend persone met gestremdhede en diegene uit diverse agtergronde.
- Personeel, ruimte en finansiering doeltreffend te gebruik om dienste met 'n hoë impak te lewer.
- Leer, Navorsing en Gemeenskapsbetrokkenheid te bevorder en 'n ondersteunende omgewing vir onderrig, navorsing, lewenslange leer en gemeenskapsontwikkeling te skep.
- By veranderende tegnologieë aan te pas en digitale hulpmiddels en dinamiese inligtingstelsels aan te wend om gebruikerservaring en toeganklikheid te verbeter.
- Diensgehalte en doeltreffendheid te verbeter, prosesse gladder te laat verloop en dienslewering deurlopend te monitor om volgehoue verbetering te verseker.

Dié Diensleweringsmodel:

- Sluit aan by die Wes-Kaapse Biblioteekdiens se bewese ervaring in gemeenskapsbou, gefasiliteer deur 'n netwerk van munisipaliteite en vennote wat die hulpbronne binne plaaslike gemeenskappe mobiliseer.
- Bevorder kreatiwiteit, innovering, uitnemendheid en doeltreffendheid in alle areas deur huidige en toekomstige behoeftes te antisipeer.
- Benut digitale dienste en tegnologie om toegang tot openbare biblioteekdienste te verbeter en 'n beter gebruikerservaring te lewer.
- Skep dienste wat vir mense met gestremdhede toeganklik is, in ooreenstemming met die beginsels van menswaardigheid, onafhanklikheid en integrasie.
- Berei openbare biblioteke voor vir langtermynsukses deur te reageer op groeipatrone en veranderende behoeftes in gemeenskappe.
- Bevat 'n verbintenis tot die betrokkenheid van inwoners, gemeenskappe, gebruikers, personeel en ander sleutelbelanghebbendes om hul behoeftes te begryp en daaraan te voldoen.
- Verseker dat die Wes-Kaapse Regering se missie en diensleweringswaardes, naamlik Omgee, Bevoegdheid, Aanspreeklikheid, Integriteit, Innovering en Responsiwiteit, sentraal tot alle optrede is.

3. STRATEGIESE KONTEKS

Die Wes-Kaapse Biblioteekdiens werk saam met openbare biblioteekadministrateurs, vennote en ander departemente om inklusiewe ruimtes te skep wat maatskaplike samehorigheid en lewenslange ontwikkeling bevorder. Die Diensleweringsmodel is in lyn met die Wes-Kaapse Regering se Provinsiale Strategiese Plan (2025–2030) en dra by tot die visie van 'n sosiaal inklusiewe, kreatiewe, aktiewe en gekonnekteerde Wes-Kaap.

Die Wes-Kaapse Regering (WKR) se Provinsiale Strategiese Plan (PSP) (2025–2030) stel die strategiese prioriteite en doelwitte vir die volgende vyf jaar uiteen. Die implementering van die PSP word deur vier provinsiale portefeuljes aangedryf.

Hierdie geïntegreerde areas is:

Huishoudings en Menslike Ontwikkeling	Die skep van veilige, gesonde omgewings wat lewenslange ontwikkeling en selfstandigheid bevorder.
Hegte gemeenskappe	Die versterking van sosiale bande om veilige, sorgsame en veerkragtige gemeenskappe te bou.
Jeugagentskap en gereedheid	Om jongmense te bemagtig met die vaardighede en geleenthede om aan die samelewing deel te neem, toegang tot ekonomiese geleenthede te kry en voort te gaan met leer.
Ekonomiese- en groeigeleenthede	Die uitbreiding van ekonomiese geleenthede en die bevordering van vertroue, hoop en voorspoed.

Hierdie model is in lyn met die departementele visie vir 'n sosiaal inklusiewe, kreatiewe, aktiewe en gekonnekteerde Wes-Kaap. Openbare biblioteke kan 'n belangrike rol speel om positiewe verandering in gemeenskappe te bring. Daarom is dit nodig om biblioteekruimtes en -dienste nuut te bedink. Wanneer mense meer en aktief lees, help dit om gemeenskappe sterker te maak en deelname te bevorder.

OPENBARE BIBLIOTEKE AS STRATEGIESE OPLOSSING MET 'N VOORKOMENDE FOKUS

Wanneer ons beginsels van vroegtydige voorkoming toepas, raak dit duidelik hoekom openbare biblioteke so belangrik is. Biblioteke help om aan die begin aandag te skenk aan maatskaplike probleme, eerder as om eers in te gryp wanneer dinge reeds skeefgeloop het. Die volgende aspekte wys hoe openbare biblioteke as 'n voorkomende oplossing funksioneer en watter strategiese waarde dit vir die samelewing inhou:

1. Voorkoming van ongelykheid in onderwys

- **Gevolgprobleem:** Lae geletterdheidsvlakke en ongelykhede in onderwys dra by tot armoede en werkloosheid.
- **Vroegtydige voorkoming as oplossing:** Openbare biblioteke bied gratis toegang tot boeke, digitale hulpbronne en geletterdheidsprogramme, en ondersteun sodoende vroeë kinderontwikkeling en lewenslange leer.

2. Vermindering van ekonomiese hindernisse

- **Gevolgprobleem:** Baie mense kan nie boeke, internettoegang of opvoedkundige hulpmiddels bekostig nie.
- **Vroegtydige voorkoming as oplossing:** Openbare biblioteke gee mense gratis toegang tot boeke, Wi-Fi en hulp om werk te soek of nuwe vaardighede te leer, wat help om uit armoede te kom.

3. Ondersteuning om mense se werkvaardighede te ontwikkel

- **Gevolgprobleem:** Werkloosheid en onderindiensneming weens 'n gebrek aan vaardighede of kennis van hoe om werk te soek.
- **Vroegtydige voorkoming as oplossing:** Biblioteke bied werksessies oor CV's, hulp met werksoektogte, programmeringsklasse en opleiding in digitale vaardighede om mense toe te rus met bruikbare, markgerigte vaardighede.

4. Versterking van gemeenskappe en maatskaplike ondersteuning

- **Gevolgprobleem:** Sosiale isolasie, 'n gebrek aan gemeenskapsbetrokkenheid en 'n toename in geestesgesondheidsprobleme.
- **Vroegtydige voorkoming as oplossing:** Biblioteke dien as gemeenskapsentrums en bied veilige ruimtes vir interaksie, geestesgesondheidsbronne en kulturele geleenthede wat sterk sosiale netwerke bevorder.

5. Vermindering van misdaad en jeugoortredings

- **Gevolgprobleem:** Jeugmisdaad en wangedrag ontstaan dikwels omdat jongmense nie toegang tot konstruktiewe naskoolse aktiwiteite het nie.
- **Vroegtydige voorkoming as oplossing:** Biblioteke bied gratis huiswerkondersteuning, STEM programme en leesinisiatiewe, wat jong mense besig hou met positiewe aktiwiteite.

6. Bevordering van openbare gesondheid

- **Gevolgprobleem:** Gesondheidswaninligting en 'n gebrek aan toegang tot betroubare gesondheidsbronne lei tot swak gesondheidsuitkomste.
- **Vroegtydige voorkoming as oplossing:** Biblioteke bied toegang tot betroubare gesondheidsinligting, werkswinkels oor geestesgesondheid en selfs vennootskappe met gesondheidsorganisasies vir siftings- en welstandsprogramme.

7. Bevordering van demokrasie en ingeligte burgerskap

- **Gevolgprobleem:** Waninligting en beperkte burgerlike deelname verswak die funksionering van demokrasie.
- **Vroegtydige voorkoming as oplossing:** Biblioteke bied toegang tot onpartydige inligting, hulp met kieserregistrasie en gratis programme vir burgerlike opvoeding om ingeligte besluitneming te bevorder.

8. Bevordering van 'n volhoubare leeskultuur oor alle lewensfases heen

- **Gevolgprobleem:** Die meerderheid kinders in Suid-Afrika sukkel om met begrip te lees, wat as 'n geletterdheidskrisis beskou word.
- **Vroegtydige voorkoming as oplossing:** Leesvaardigheid is nie net 'n skooldoelwit nie; dit is 'n lewenslange vaardigheid. Openbare biblioteke hou mense aan die lees lank ná hul skooljare deur geletterdheid te verbind met plesier, persoonlike ontwikkeling en burgerlike deelname. Hulle stel lees voor as 'n sosiale praktyk, nie bloot as 'n akademiese taak nie, en dra sodoende by tot die vestiging van 'n leeskultuur oor geslagte heen. Op dié manier benader biblioteke lees nie as 'n abstrakte probleem wat reggestel moet word nie, maar as 'n gemeenskapswaarde wat voortdurend gekoester moet word.

4. PILARE VAN DIE DIENSLEWERINGSMODEL

Die Diensleweringsmodel berus op ses kernpilare: 1) Toegang tot inligting, 2) Lees 3) Gemeenskaps- en inligtingsentrum, 4) Digitale dienste, 5) Geletterdheid, onderwys en intellektuele ontspanning en 6) Veilige ruimtes. Hierdie model weerspieël die openbare biblioteek se ontwikkelende rol in die bevordering van lewenslange leer en digitale geletterdheid, en om as 'n hoeksteen vir gemeenskapsbetrokkenheid en -ontwikkeling te dien.

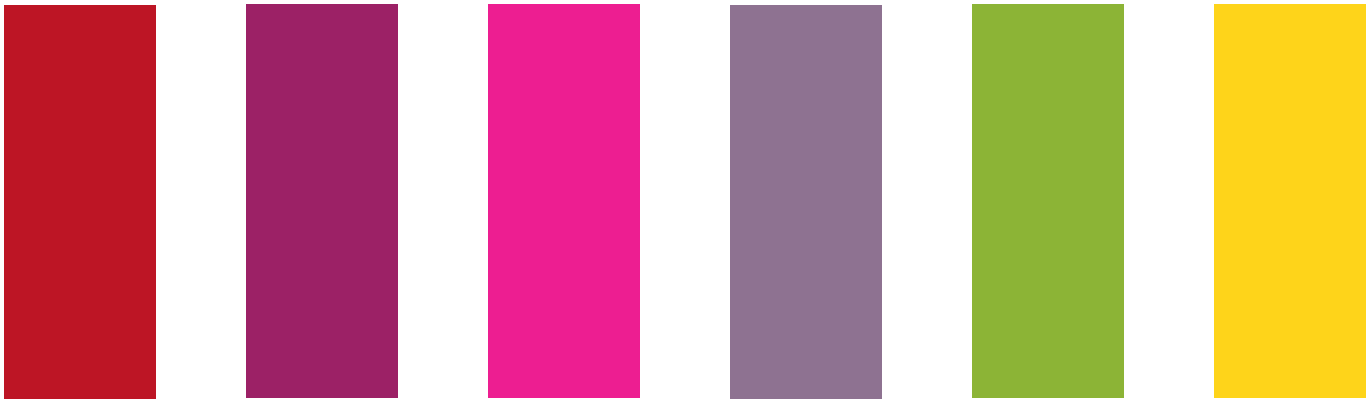

Die model beklemtoon samewerking met eksterne vennote, waaronder onderwysinstellings, NRO's, regeringsdepartemente en die sakewêreld, en verseker sodoende dat biblioteke responsief bly teenoor die behoeftes van die gemeenskap. Deur moderne tegnologie te integreer en 'n voortdurende fokus op toeganklikheid te handhaaf, speel die Wes-Kaapse Biblioteekdiens 'n sleutelrol in die bevordering van geletterdheid, die ondersteuning van onderwys en die lewering van noodsaaklike dienste aan die publiek.

PILAAR 1: TOEGANG TOT INLIGTING

Openbare biblioteke dien as toegangspoorte tot 'n wye verskeidenheid inligtingsbronne, wat strek van fisiese boeke tot digitale platforms. Deur vennootskappe met opvoedkundige instellings, regeringsdepartemente en nie-regeringsorganisasies bied biblioteke loopbaanvoorligting, e-hulpbronne, asook opvoedkundige en navorsingsondersteuning. Hulle fasiliteer ook toegang tot regeringsdienste, wat inwoners in staat stel om gebruik te maak van dienste soos skoolregistrasies, SASSA-, SAID- en WVF-aansoeke.

Doel:
Die Wes-Kaapse Biblioteekdiens is verbind tot die verskaffing van billike toegang tot 'n wye reeks inligtingsbronne vir navorsing, onderrig en persoonlike ontwikkeling. Die doel is om openbare biblioteke te posisioneer as toonaangewende verskaffers van geverifieerde, geloofwaardige, relevante en toeganklike (gratis vir almal) inligting, in 'n wêreld waar mense oorval word deur onbetroubare inligting, vals nuus en al hoe duurder gedrukte materiaal.

Huidige toestand:

- Die Wes-Kaap beskik tans oor die grootste openbare biblioteekdiens in Suid-Afrika, met openbare biblioteke wat in die meeste gemeenskappe voorkom. Toegang word verleen tot gedrukte boeke, eBoeke, oudioboeke, aanlyn tydskrifte en koerante.
- Gespesialiseerde dienste met digitale toerusting en inhoud vir siggestremde en blinde gemeenskappe word by uitgesoekte openbare biblioteke aangebied.
- Die meeste openbare biblioteke regoor die provinsie bied gratis internettoegang en rekenaartoerusting aan, met druk-, fotokopiërings- en skanderingsdienste.
- Personeel by openbare biblioteke is beskikbaar om hulp en ondersteuning te bied met die vind van inligting, navorsing, opleiding, asook toegangsondersteuning tot e-regeringswebwerwe en ander aanlyn- of professionele dienste.
- Gebruikers van openbare biblioteke kan boeke en ander materiaal van enige biblioteek in die Wes-Kaap leen deur gebruik te maak van die interbiblioteekleendiens.
- Namate die koste van boeke toeneem, word biblioteke moontlik die voorkeurbron vir toegang tot leesmateriaal.

Strategiese ontwikkeling:

- Versterkte versamelingontwikkeling om te sorg dat die materiaal aktueel en toepaslik bly.
- Personeelopleiding om digitale navigasie en die herwinning van inligting te ondersteun.
- Versterkte bemarkingstrategieë vir die posisionering van biblioteke as die voorkeurverskaffer van inligting.
- Uitgebreide digitale hergebruik en modernisering van inhoudgedrewe dienste.
- Die vermindering van administratiewe hindernisse om diensdoeltreffendheid te verbeter.

Gewenste toekoms:

- Alle openbare biblioteke is in staat om vinnig doeltreffende toegang tot toepaslike en betroubare inligting te bied, met ondersteuning waar dit nodig is.
- Bevoegde, kundige personeel lewer uitstekende, kliëntgerigte dienste.
- Personeel is opgelei en aanpasbaar en reageer op die veranderende inligtingsomgewing en die behoeftes van hul gebruikers.
- Personeel help gebruikers om digitale ruimtes te gebruik, wat dit vinniger en minder skrikwekkend maak.
- Openbare biblioteke is verbind aan en werk saam met gemeenskaps- en sake-netwerke wat gebruikers met plaaslike organisasies, inligtingsbronne en dienste verbind.
- Openbare biblioteekversamelings word bygewerk en vernuwe deur die voortdurende voorsiening van toepaslike biblioteekmateriaal.
- Verbeterde en groter toegang tot vinnige en betroubare internet, rekenaartoerusting en laaipunte vir eie toestelle.
- Uitgebreide Wi-Fi-toegang by openbare biblioteke om toegang tot inligting te verbeter.

PILAAR 2: LEES

Openbare biblioteke speel 'n kritieke rol in die bevordering van 'n lewenslange liefde vir lees en in die aanspreek van Suid-Afrika se geletterdheidskrisis, waar 'n groot meerderheid van Graad 4-leerders in Suid-Afrika (81% volgens die 2021 PIRLS-studie) nie met begrip kan lees nie. Benewens die verskaffing van toegang tot 'n wye verskeidenheid leesmateriaal, tree biblioteke op as noodsaaklike vennote in die onderwys deur vroeë geletterdheidsontwikkeling te ondersteun en as plaasvervangers vir skoolbiblioteke te dien in gemeenskappe waar sulke fasiliteite ontbreek.

Doel:
Om 'n kultuur van lees op alle ouderdomme aan te moedig en te vestig deur openbare biblioteke as die hoofdryfkragte van lees vir plesier, persoonlike ontwikkeling en burgerlike deelname te posisioneer. Dit behels ook 'n sterk fokus op die ontwikkeling van leesbegrip by kinders. Openbare biblioteke speel verder 'n belangrike rol as plaasvervangers vir skoolbiblioteke en verseker billike toegang tot leesbronne en geletterdheidsondersteuning.

Huidige toestand:

- Openbare biblioteke bied toegang tot 'n wye verskeidenheid leesmateriaal, insluitend boeke, tydskrifte, koerante en digitale formate.
- Storie-ure, leeskompetisies en boekklubs word aangebied, maar deelname wissel tussen gemeenskappe.
- Leesinisiatiewe word dikwels aan geletterdheidsprogramme gekoppel, met beperkte klem op ontspanningslees vir volwassenes en tieners.
- Baie gemeenskappe het nie 'n sterk leeskultuur buite die skool nie, en lees word dikwels gesien as iets wat jy móét doen, eerder as iets wat jy vir ontspanning geniet.
- Openbare biblioteke tree dikwels as de facto skoolbiblioteke op weens die afwesigheid van toegewyde fasiliteite in die meeste skole, en ondersteun sodoende huiswerk, projekte en leesontwikkeling.
- Sekere openbare biblioteke dien as tweeledige biblioteke op skoolterreine en bedien sowel die publiek as die skoolgemeenskap.
- Beperkte bemarking en belangebevordering vir lees as 'n leefstylkeuse.

Strategiese ontwikkeling:

- Begin provinsiewye leesveldtogte wat lees vir ontspanning en persoonlike ontwikkeling bevorder.
- Ontwikkel vennootskappe met skole, NRO's en kultuurorganisasies om lees in gemeenskapsgeleenthede en skoolkurrikula te integreer.
- Stel innoverende programme bekend, soos "Leeskafees", mobiele lees-sitkamers en tematiese leesuitdagings.
- Brei digitale leesplatforms uit en stel versamelings saam wat by diverse belangstellings en ouderdomsgroepe aanklank vind.
- Lei biblioteekpersoneel op om as leesambassadeurs op te tree, sodat hulle biblioteekgebruikers kan help en aanmoedig om interessante en lekker leesmateriaal te kies.
- Gebruik sosiale media en spelgebaseerde elemente om leeservarings interaktief en aantreklik vir jonger gehore te maak.
- Versterk die rol van biblioteke in vroeë geletterdheid deur gestruktureerde programme vir kinders aan te bied, veral dié in Graad 4 en jonger, om leesbegrip en lees vir betekenis te verbeter.

Gewenste toekoms:

- Openbare biblioteke word lewenskragtige leessentrums waar lees as 'n gemeenskaplike en genotvolle aktiwiteit gevier word.
- Gemeenskappe toon sterk leeskulture, met verhoogde deelname aan leesprogramme en -geleenthede.
- Lees is geïntegreer in die alledaagse lewe en word ondersteun deur toeganklike hulpbronne in beide fisiese en digitale formate.
- Biblioteke neem leiding in die bevordering van veeltalige leesmateriaal om kulturele diversiteit en inklusiwiteit te weerspieël.
- Openbare biblioteke word erken as noodsaaklike vennote in onderwys, wat leemtes oorbrug wat deur die afwesigheid van skoolbiblioteke gelaat word en bydra tot verbeterde geletterdheidsuitkomste.
- Volhoubare vennootskappe verseker deurlopende innovering in leesbevordering, en maak biblioteke sentraal tot lewenslange leer en persoonlike verryking.

PILAAR 3: GEMEENSKAPS- EN INLIGTINGSENTRUM

As gemeenskapsentrums help openbare biblioteke om sosiale en ekonomiese ongelykhede te oorbrug en bevorder hulle inklusiwiteit. Hulle bied vergaderruimtes, kuns-, kulturele en ontspanningsprogramme, asook vakansie-inisiatiewe. Hulp en ondersteuning met die verkryging van toegang tot regeringsdienste word verskaf. Biblioteke bevorder aktiewe gemeenskapsbetrokkenheid en skep toeganklike sosiale ruimtes vir samewerking, netwerking en die bevordering van plaaslike inisiatiewe. Hierdie pilaar verseker dat biblioteke sentraal bly tot gemeenskapsamesyn en ekonomiese ontwikkeling.

Doel:
Maak die openbare biblioteek 'n vergadersentrum vir gemeenskapsaktiwiteite, kuns- en kulturele ontwikkeling, inligtingsdeling en sosiale betrokkenheid.

Huidige toestand:

- Baie openbare biblioteke vervul reeds, tot 'ni sekere mate, die rol van 'n gemeenskapsdienssentrum. Hierdie rol word egter nog te min raakgesien en nie ten volle benut nie.
- Nie alle biblioteke besef die rol wat hulle as 'n gemeenskapsentrum speel nie. Daar bestaan 'n persepsie dat biblioteke slegs daar is om in die behoeftes van lesers te voorsien.
- Baie openbare biblioteke beskik oor 'n saal of aktiwiteitsruimte wat deur gemeenskapsorganisasies as vergader- en samewerkingsruimtes gebruik word, asook vir die aanbieding van vakansieprogramme, opleiding, uitstallings, ensovoorts. Hierdie fasiliteite word egter nie altyd optimaal deur die gemeenskap benut nie.
- Openbare biblioteke bied lees- en studieruimtes vir studente en die publiek om lewenslange leer en lees te bevorder.
- In sommige gemeenskappe werk openbare biblioteke aktief saam met munisipaliteite, NRO's en ander rolspelers om gemeenskapsontwikkelingsprogramme in werking te stel.
- Openbare biblioteke werk saam met regeringsdepartemente om dienste na die gemeenskap te bring, byvoorbeeld deur besoekdienste of dienstoonbanke van die SAID, die Departement van Binnelandse Sake, SASSA en ander aan te bied. Regeringsdepartemente gebruik ook biblioteke om belangrike dokumente beskikbaar te stel sodat die publiek dit kan lees en daarop kan kommentaar lewer.
- In sommige openbare biblioteke word 'n diens as Kommissaris van Ede aan die gemeenskap gelewer. Dit maak voorsiening vir 'n eenstopdiens vir elektroniese regeringsdienste.

- Hulp word aan lede van die publiek verleen met die skryf van CV's en die korrekte formatering van dokumente.
- Openbare biblioteke bied teen betaling skandeer-, druk- en fotokopieerdienste aan die publiek.
- Openbare biblioteke stel ruimtes beskikbaar vir museums en vir kuns- en kultuuruitstallings en werkswinkels.
- Openbare biblioteke werk saam met ander rolspelers om programme en aktiwiteite te ontwikkel en aan te bied wat bydra tot maatskaplike ontwikkeling, asook openbare bewusmakingsprogramme oor onder meer gesondheid en veiligheid, geslagsgebaseerde geweld, gestremdheid, klimaatsverandering, padveiligheid en herwinning.

Strategiese ontwikkeling:

- Die versterking van vennootskappe met staatsdepartemente, munisipaliteite, nieregeringsorganisasies, universiteite, ander tersiêre instellings en gemeenskapsgroepe.
- Beter benutting van openbare biblioteke se ruimtes deur dit buigsaam en vir verskeie doeleindes te ontwerp, met meubels wat maklik verskuif kan word.
- Uitbreiding van welstandsprogramme en bevordering van aktiwiteite wat mense van verskillende ouderdomme by mekaar betrek.
- Die benutting van bestaande ruimtes om alternatiewe inkomstegeleenthede te skep.

Gewenste toekoms:

- Openbare biblioteke is plekke, buiten 'n mens se huis en werk, waar mense kan bymekaarkom, mekaar kan ontmoet en bande kan bou, wat 'n gevoel van gemeenskap bevorder.
- Openbare biblioteke het die mees toeganklike en gewilde eenstop-hulppunt geword om gemeenskapslede te ondersteun en neutrale ruimtes te bied vir gemeenskapsbyeenkomste, gesprekke en sosiale deelname.
- Openbare biblioteke dien as sentrums waar inwoners toegang kan kry tot regeringsdienste en maatskaplike programme.
- Samewerking met munisipaliteite om maatskaplike verantwoordelikheid te ondersteun.
- Samewerking met munisipaliteite om die funksie van 'n gemeenskapskunssentrum te lewer.
- Lewendige, veeldoelige ruimtes in openbare biblioteke bied 'n platform vir plaaslike kunstenaars om hul werk uit te stal, handwerkgeleenthede te organiseer, kreatiwiteit te bevorder en die kulturele diversiteit van 'n gemeenskap te ondersteun.
- Gerieflike, aangepaste meubels en toerusting skep 'n ruimte waar mense kan skep, saamwerk en kreatief wees.
- Mobiele meubels maak dit moontlik om ruimtes oop te stel vir verskeie gebruike en om die beskikbare ruimte in openbare biblioteke optimaal te benut. Namate behoeftes verander, kan biblioteekruimtes hoogs buigsaam ontwerp word, met skuifbare mure en meubels wat maklik herskik kan word vir verskillende doeleindes, soos lesings, rolprentvertonings of stil studieruimtes.
- Baie openbare biblioteke bied toegewyde ruimtes aan studente wat nie tuis oor geskikte studieruimte beskik nie. Openbare biblioteekruimtes word gebruik as leer- en eksamenstudieruimtes.
- Openbare biblioteke is goed verbind en werk saam met 'n wye plaaslike netwerk om gemeenskapsgerigte geleenthede te organiseer, soos lesings, skrywersbesoeke, werksessies en optredes, om verskillende groepe by hulle te betrek.
- Openbare ruimtes in biblioteke kan vir welstandsprogramme gebruik word, insluitend werksessies oor geestesgesondheid, joga-klasse en selfs stil sones vir meditasie. Hierdie inisiatiewe sluit aan by die toenemende fokus op holistiese welstand.
- Ruimtes word ontwerp om interaksie tussen verskillende ouderdomsgroepe, soos senior burgers en jongmense, aan te moedig. Dit sluit areas in vir storievertelling, mentorskap of samewerkende projekte, wat 'n gevoel van gemeenskap oor geslagte heen bevorder.
- Die benuttting van bestaande ruimtes om alternatiewe inkomstegeleenthede te skep, soos koffiewinkels in openbare biblioteke, koerierdepots of ruimtes wat uitverhuur word.

PILAAR 4: DIGITALE DIENSTE

Openbare biblioteke speel 'n belangrike rol om mense by die digitale wêreld in te sluit deur gratis toegang tot die internet en IKT-hulpbronne. Hierdie dienste sluit onder meer koderingsprogramme vir die jeug, toegang tot eBoeke en digitale platforms, asook opleiding in digitale vaardighede, soos bewusmaking van kuberveiligheid, in. Deur samewerking met staatsdepartemente, diensverskaffers en nieregeringsorganisasies help biblioteke om die digitale gaping te oorbrug en bemagtig hulle individue om volledig aan die digitale era deel te neem.

Doel:
Die Wes-Kaap se openbare biblioteke gee voorkeur aan digitale innovering en toeganklikheid wat die digitale kloof oorbrug en individue bemagtig om volwaardig aan die digitale era deel te neem.

Huidige toestand:

- Openbare biblioteke maak gebruik van vooruitgang in tegnologie, insluitend KI, om groter toegang tot inligting te bied en om dit meer doeltreffend te kan verwerk.
- Biblioteke voorsien die publiek van hulpbronne en ondersteuning om te verseker dat hulle aanlyn platforms kan gebruik en effektief benut om toegang tot inligting en dienste te verkry. Dit sluit gespesialiseerde dienste vir die siggestremde en blinde gemeenskap in.
- Gratis internettoegang en rekenaarstasies word by die meeste openbare biblioteke regoor die provinsie beskikbaar gestel deur die Landelike Biblioteek Konnektiwiteitsprojek en SmartCape-projek.
- Lewer jou terugvoer op BizChat.
- Besoekers kan by openbare biblioteke teen 'n fooi fotokopieë maak, dokumente skandeer en drukwerk laat doen.
- Die meeste openbare biblioteke voorsien gemeenskapstoegang tot Wi-Fi.
- Toegewyde biblioteekpersoneel help en lei biblioteekgebruikers op om toegang tot inligting te verkry, hul digitale geletterdheid te verbeter en aanlyndienste te gebruik.
- Al hoe meer biblioteke bied speletjie- en koderingsaktiwiteite aan om digitale vaardighede en belangstellings te ondersteun.
- Podsendateljees is slegs by 'n paar biblioteke beskikbaar.
- Openbare biblioteke maak gebruik van 'n aanlyn biblioteekinligtingbestuurstelsel om hul daaglikse transaksies met gebruikers te bestuur. Hierdie stelsel stel die publiek ook in staat om die aanlyn katalogus te deursoek.
- Toegang tot e-boeke, e-tydskrifte, e-koerante en oudioboeke is beskikbaar vir lede van openbare biblioteke.

Strategiese ontwikkeling:

- Die uitbreiding van hoëspoed internet en Wi Fi by openbare biblioteke.
- Die uitbreiding van programme vir digitale geletterdheid.
- Die uitbreiding van laaistasies en gemoderniseerde werksruimtes vir die gebruik van eie toestelle.
- Samewerking met instellings om werksessies en opleiding in digitale vaardighede aan te bied.
- Samewerking met Provinsiale Argief- en Museumdienste om toegang tot digitale versamelings te bied en plaaslike geskiedenisse en mondelinge tradisies digitaal uit te stal.
- Samewerking met ander departemente om bewusmaking oor kuberveiligheid te bevorder.

Gewenste toekoms:

- Hoëspoed, betroubare internet- en Wi-Fi-toegang in alle openbare biblioteke.
- Bekwame, digitaal geletterde personeel wat gebruikers ondersteun en oplei om toegang tot digitale platforms, databasisse en regeringsdienste te verkry en hul vermoë om dit doeltreffend te gebruik, te verbeter.
- Bystand met digitale formate wat aanlyn aansoeke vir werk, studies of beursgeleenthede, ensovoorts ondersteun.
- Vennootskappe met skole, universiteite en tegniese kolleges om formele en informele digitale opleiding aan te bied, die digitale kloof te oorbrug en gemeenskappe vir 'n tegnologiegedrewe toekoms voor te berei.
- Werksessies in robotika, kodering en ander velde binne Wetenskap, Tegnologie, Ingenieurswese en Wiskunde (STEM), wat besoekers voorberei vir toekomstige arbeidsmarkte en innovering bevorder.
- Die aanbied van innoveringslaboratoriums en werksessies vir klein sake-oprigting, waar besoekers toegang kan verkry tot hulpbronne vir entrepreneurskap, insluitend digitale hulpmiddels, mentorskap en gedeelde werkruimtes, wat daartoe bydra om ekonomiese ongelykhede te verminder.
- Lewer asseblief jou terugvoer op BizChat.
- Gemeenskapsgedrewe inhoudskeppingsprojekte wat help om plaaslike tale en geskiedenisse te bewaar.
- 'n Geïntegreerde biblioteekinligtingbestuurstelsel vir die bestuur van hulpbronne, die monitering van gebruik en die aanpassing van dienste volgens gebruikers se behoeftes en voorkeure.
- Biblioteke wat as toegangspunte tot e-regeringsdienste dien, veral in gemeenskappe met beperkte toegang tot staatsdienste.
- Die wydverspreide teenwoordigheid van biblioteke in gemeenskappe, tesame met die beskikbare IT-infrastruktuur, maak burgergerigte toegang tot e-regeringsportale moontlik en help om die digitale kloof aan te spreek.

PILAAR 5: GELETTERDHEID, ONDERWYS EN INTELLEKTUELE ONTSPANNING

Openbare biblioteke bied meer as net boeke aan. Hulle skep ook geleenthede vir mense om te leer, kreatief te wees en ontspanning te geniet, soos boekklubs, skaaktoernooie, koderingsaktiwiteite, skeppingsruimtes en kuns en handwerkprogramme. Hierdie aktiwiteite help mense om nuwe idees te ontwikkel en gee verskillende groepe in die gemeenskap 'n plek om saam te kom en met mekaar te skakel.

Doel:
Om die noodsaaklike rol van openbare biblioteke uit te lig in die bevordering en ondersteuning van geletterdheid en opvoedkundige ontwikkelingsprogramme vir alle ouderdomsgroepe, terwyl ontspanningsgeleenthede gebied word wat intellektuele groei aanmoedig en 'n lewenslange liefde vir lees kweek.

Huidige toestand:

- Openbare biblioteke bied gratis toegang tot 'n wye verskeidenheid leesmateriaal.
- Biblioteke skep ruimtes vir intellektuele gesprekke en leesgroepe om kennis te verdiep en sosiale interaksie te bevorder deur boekklubs, boekbekendstellings en boekbesprekings.
- Openbare biblioteke bied uitnodigende ruimtes waar mense kan ontspan, tyd deurbring en boeke lees.
- Openbare biblioteke bied leesleiding om lesers te help om hul volgende puik leeservaring te vind.
- Storietyd-geleenthede help om 'n liefde vir lees by kinders te ontwikkel.
- Vroeëkinderontwikkeling- (VKO)-programme en ondersteuning aan sentrums bevorder die vroeë ontwikkeling van geletterdheid.
- Spel- en leeskompetisies in openbare biblioteke moedig 'n liefde vir lees aan en bevorder geletterdheid.
- Biblioteke, met hul omvattende programme vir leesbevordering en sterk versamelings leesmateriaal, dra ook daartoe by dat die Wes-Kaap in die 2021 Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) die beste van alle provinsies gevaar het.
- Die meeste openbare biblioteke is naby skole geleë. Weens die tekort aan skoolbiblioteke by die meeste skole maak leerders gebruik van openbare biblioteke vir huiswerkondersteuning en navorsing vir projekte. In sommige gevalle word dubbelfunksiebiblioteke op skoolterreine gevestig wat beide die publiek en die skool bedien.

- Biblioteke werk saam met onderwysinstellings om die leerervaring te verryk deur kurrikulumgebaseerde materiaal te ondersteun en samewerking tussen skole en biblioteke te bevorder.
- Openbare biblioteke werk saam met die Universiteit van Suid-Afrika (UNISA) om tersiêre studente met studiemateriaal te ondersteun.
- Toegang tot gespesialiseerde en akademiese materiaal word voorsien deur die SABINET intekeningsdiens.
- Openbare biblioteke takel ongeletterdheid deur die aanbieding van volwassegeletterdheidsprogramme om ongeletterde volwassenes te ondersteun.
- Openbare biblioteke stel gratis hulpbronne beskikbaar wat andersins te duur sou wees vir studente om te bekostig.
- Internettoegangsfasiliteite word gebruik om vir studies aansoek te doen, aanlynstudies te volg en eksamens te skryf.
- Openbare biblioteke reël skaak-, kodering- en ander kompetisies om gebruikers intellektueel uit te daag en aktief te betrek.

Strategiese ontwikkeling:

- Versterking van geletterdheidsinisiatiewe, volwasseonderwys en taalontwikkelingsprogramme.
- Versterkte samewerking met skole en onderwysinstellings vir gedeelde hulpbronne.
- Uitbreiding van intellektuele en ontspanningsprogramme, insluitend skaak, kodering en kreatiewe kunste.

Gewenste toekoms:

- Openbare biblioteke bied toegang tot uiteenlopende versamelings in verskeie formate om voorsiening te maak vir verskillende leesvoorkeure en -behoeftes.
- Lewenslange leerinisiatiewe en programme vir die verbetering van geletterdheid vir volwassenes word aangebied, waaronder programme wat daarop gerig is om taalvaardigheid en digitale geletterdheid te bevorder.
- Openbare biblioteke bring gelyke kanse mee deur hulpbronne aan studente uit uiteenlopende sosio-ekonomiese agtergronde beskikbaar te stel, en sodoende te verseker dat almal 'n gelyke geleentheid het om te leer en sukses te behaal. Blootstelling aan 'n verskeidenheid leesmateriaal bevorder kritiese denke, brei woordeskat uit en versterk leesbegrip, wat studente se algehele kommunikasievaardighede verbeter.
- Openbare biblioteke bied aan leerders toegang tot studiegidse, verwysingsmateriaal en digitale databasisse, wat hulle in staat stel om deeglike en akkurate navorsing te doen. Bibliotekarisse verskaf ook leiding oor hoe om hierdie hulpbronne doeltreffend te benut.
- Openbare biblioteke ondersteun studente wat tuis of op ander plekke studeer deur ondersteuningsgroepe aan te bied.
- Openbare biblioteke bied 'n veilige, rustige en ondersteunende omgewing vir studie en leer. Dit help leerders om beter te konsentreer, saam te werk en by hul studies betrokke te wees, sonder die afleidings wat elders mag voorkom.
- Versterkte samewerking met die Wes-Kaap Onderwysdepartement en ander instellings vir hoër onderwys ten einde hulpbronne te deel, opleiding te bevorder en dienste verder te ontwikkel.
- Samewerking met skole om 'n leeskultuur te ontwikkel.
- Openbare biblioteke bevorder nuuskierigheid en selfgerigte leer, en dra by tot die ontwikkeling van kreatiewe en analitiese denkvaardighede wat noodsaaklik is vir sukses op skool en daarna.
- Openbare biblioteke bied ontspanningsleesmateriaal wat ontspanning, genot en vryetydslees ondersteun. Hierdie aktiwiteite verbreed studente se perspektiewe, bevorder sosiale interaksie en help om 'n gevoel van verbondenheid te kweek.
- Openbare biblioteke organiseer geleenthede, werksessies en boekklubs wat gemeenskapsbetrokkenheid en kulturele verryking aanmoedig.
- Openbare biblioteke bied lekker leesaktiwiteite vir kinders en volwassenes aan om 'n liefde vir lees te ontwikkel en mense aan te moedig om vir die res van hul lewe te lees.

PILAAR 6: VEILIGE RUIMTES

Openbare biblioteke is daartoe verbind om veilige, inklusiewe omgewings vir alle lede van die gemeenskap te bied, insluitend kwesbare groepe soos haweloses, bejaardes en jongmense. Deur studieruimtes, gesondheids- en maatskaplike ondersteuningsdienste, asook ontspanningsgeriewe beskikbaar te stel, is biblioteke dikwels die enigste veilige toevlugsoord vir leer, kreatiwiteit en gemeenskapsverbondenheid.

Doel:
Openbare biblioteke is betroubare gemeenskapsruimtes wat veiligheid, insluiting en welstand vir alle gebruikers bevorder.

Huidige toestand:

- Benewens die huis en die werkplek dien biblioteke as noodsaaklike derde ruimtes waar gemeenskapslede kan ontspan, betrokke raak en met mekaar verbind. Dit beteken dat biblioteke gewilde plekke is waar gemeenskappe byeenkom.
- As gevolg van die veilige omgewing en personeeltoesig het biblioteke 'n voorkeur-naskoolse ruimte vir kinders geword.
- Openbare biblioteke bied neutrale en inklusiewe ruimtes.
- Openbare biblioteke bied spesiale programme vir haweloses, vlugtelinge en bejaardes aan, en skep daarmee nie net toegang tot inligting nie, maar ook 'n ondersteunende omgewing.
- Om biblioteke as veilige ruimtes te handhaaf, is dit noodsaaklik om duur sekuriteitsdienste te voorsien.
- Hulpbronbeperkings lei tot beperkte openingstye, wat dit vir baie mense moeilik of selfs onmoontlik maak om die openbare biblioteek te besoek en terselfdertyd geleenthede vir laatstudie en naskoolse sorg verminder.

Strategiese ontwikkeling:

- Meer hulpbronne vir sekuriteit en langer openingstye.

Gewenste toekoms:

- Openbare biblioteke bied neutrale en veilige ruimtes waar mense uit diverse agtergronde kan saamkom, met mekaar kan omgaan en aan gemeenskapsaktiwiteite kan deelneem.
- Openbare biblioteke bied gerieflike, verwelkomende en veilige ruimtes binne gemeenskappe wat dikwels met onveiligheid, oorbevolking, maatskaplike uitdagings of strawwe klimaattoestande te kampe het.
- Openbare biblioteke word beskou as veilige ruimtes vir samewerking en vennootskapsgeleenthede.
- Openbare biblioteke gee mense meer kans om laat te studeer en bied veilige naskoolse sorg vir die gemeenskap.

5. BESTUUR EN IMPLEMENTERING VAN BIBLIOTEEKDIENSTE

Openbare biblioteekdienste in die Wes-Kaap word gelewer deur samewerking tussen die Departement van Kultuursake en Sport, die Stad Kaapstad se Biblioteek- en Inligtingsdienste, die 24 plaaslike munisipaliteite en onafhanklike NRO's wat biblioteke bestuur.

'n Duidelike bestuursraamwerk verseker die suksesvolle uitvoering van hierdie diensleweringsmodel. Belanghebbendes werk saam om:

- Rolle en verantwoordelikhede te omskryf om volhoubare dienslewering te verseker.
- Befondsingsbronne, insluitend regeringstoewysings, vennootskappe en geleenthede, te bekom om inkomste te genereer.
- Aanspreeklikheidsmeganismes te ontwikkel om prestasie en diensgehalte te monitor.
- Interregeringsamewerking te bevorder om bedrywighede en hulpbronne te optimaliseer.

Wes-Kaapse Openbare Biblioteekdiens		
Stad Kaapstad Biblioteek- en inligtingsdienste	24 munisipale biblioteekdienste	Nie-munisipale biblioteekdienste

PROVINSIALE BIBLIOTEEKDIENS: ROLLE EN VERANTWOORDELIKHEDE

Die Wes-Kaapse Biblioteekdiens verrig tans die volgende funksies:

- Gesamentlike befondsing van munisipaliteite wat finansiële bestuur en verslagdoening oor befondsingsbronne insluit.
- Verskaffing van IKT-infrastruktuur, gratis internettoegang en tegniese ondersteuning aan landelike openbare biblioteke.
- Aankoop, verwerking, katalogisering, batebestuur en verspreiding van biblioteekmateriaal.
- Ondersteuning vir versamelingbestuur en -ontwikkeling.
- Aanbieding van aanlyndienste, waaronder e-boeke, oudioboeke en aanlyn tydskrifte.
- Die verskaffing van minibiblioteke vir blindes en siggestremde persone.
- Ondersteuningsdienste vir infrastruktuurbeplanning.
- Professionele leiding en ondersteuning.
- Opleiding van personeel in openbare biblioteke.
- Die ontwikkeling van wetgewing, beleid en riglyne vir openbare biblioteke.
- Spesiale dienste, soos SABINET en ander dienste, byvoorbeeld interbiblioteeklenings.
- Die verskaffing en instandhouding van 'n biblioteekinligtingbestuurstelsel.
- Navorsing en verslagdoening: statistiese en tendensontleding vir diensontwikkeling en -verbetering.
- Ondersteuning vir publikasie en bemarking, insluitend plakkate, publikasies en grafiese- en inhoudsontwerp.
- Publikasie van die *Cape Librarian* (*Kaapse Bibliotekaris*)-tydskrif.
- Die bevordering van samewerking en vennootskappe met ander departemente en belanghebbendes.

STAD KAAPSTAD BIBLIOTEEK- EN INLIGTINGSDIENSTE: ROLLE EN VERANTWOORDELIKHEDE

Die Stad Kaapstad word as 'n metro geklassifiseer en, weens die befondsingsmodel, verskil sy rolle en verantwoordelikhede van dié van ander plaaslike munisipaliteite:

- Gesamentlike befondsing van openbare biblioteekdienste.
- Bestuur, administreer en ontwikkel openbare biblioteekdienste in gemeenskappe.
- Aanstelling en bestuur van personeel in openbare biblioteke.
- Voorsiening, bestuur en instandhouding van fasiliteite en die ontwikkeling van nuwe infrastruktuur.
- Lewer sekerheidsdienste waar vereis.
- Administreer dienste en bestuur alle bedryfsuitgawes wat met die daaglikse bedryf en bestuur van die biblioteke verband hou.
- Programme vir geletterdheid en gemeenskapsuitreiking in openbare biblioteke en gemeenskappe.
- Bemarking en belangebevordering.
- Voorsiening van 'n biblioteekinligtingsbestuurstelsel.
- Ontwikkeling van die versameling, insluitend die bykomende verkryging van biblioteekmateriaal, katalogisering en verwerking van eie voorraad.
- Voorsiening van internetdienste (SmartCape) en Wi-Fi by openbare biblioteke.
- Personeelopleiding in openbare biblioteke.
- Ontwikkeling van beleide en verordeninge.
- Statistiese en finansiële verslagdoening.
- Die beskerming en versekering van provinsiale bates.
- Voorsiening van elektroniese hulpbronne.
- Die voorsiening van hulpbronbiblioteke vir vroeë kinderontwikkeling (VKO).
- Fasiliteite (sale en ruimtes).

24 MUNISIPALE BIBLIOTEEKDIENSTE: ROLLE EN VERANTWOORDELIKHEDE

- Gesamentlike befondsing van openbare biblioteekdienste.
- Bestuur, administrasie en ontwikkeling van openbare biblioteekdienste in gemeenskappe.
- Voorsiening, bestuur en instandhouding van persele, asook die ontwikkeling van nuwe infrastruktuur.
- Lewering van sekuriteitsdienste soos benodig.
- Aanstelling en bestuur van personeel van openbare biblioteke.
- Geletterdheids- en gemeenskapsuitreikingsprogramme by openbare biblioteke.
- Opleiding van biblioteekpersoneel waar nodig.
- Bemarking en belangebevordering.
- Bestuur en ontwikkeling van versamelings, insluitend skenkings en eie materiaal.
- Statistiese en finansiële verslagdoening.
- Beskerming en versekering van provinsiale bates.
- Ontwikkeling van beleide en verordeninge.
- Fasiliteite (sale en ruimtes).

NIE-MUNISIPALE BIBLIOTEEKDIENSTE

- Bestuur en administrasie van die openbare biblioteekdiens.
- Voorsiening, bestuur en instandhouding van persele.
- Lewering van sekuriteitsdienste waar dit vereis word.
- Voorsiening en bestuur van personeel van openbare biblioteke.
- Programme vir geletterdheid en gemeenskapsuitreiking.
- Bemarking en belangebevordering.
- Statistiese verslagdoening.
- Beskerming van provinsiale bates.

6. VENNOOTSKAPPE

Vennootskappe met ander vlakke van regering, die burgerlike samelewing en die privaatsektor, sowel as samewerking aan projekte, versterk diensleweringskapasiteit en hulpbronne en ondersteun die bereiking van gedeelde doelwitte. Byvoorbeeld:

- Nasionale en provinsiale departemente
- Organisasies sonder winsbejag
- Opvoedkundige organisasies
- Private besigheid
- Private persone
- Vriende van die biblioteek

7. BEFONDSINGSBRONNE

Openbare biblioteke het histories as nie-winsgewende entiteite gefunksioneer en is hoofsaaklik befonds deur openbare finansiering wat deur plaaslike, provinsiale of nasionale regeringsliggame voorsien is. Namate die finansiële landskap egter ontwikkel het, het baie biblioteke begin om aanvullende inkomstebronne te ondersoek om hul begrotings aan te vul. Hieronder volg enkele algemene en opkomende inkomstebronne vir biblioteke:

1. Staatsbefondsing (Hoofbron)
- Provinsiale billike aandeel
- Nasionale Voorwaardelike Toewysing
- Munisipale billike aandeel
- Plaaslike regering

2. Druk- en Fotokopieerdienste
- Biblioteke kan fooie hef vir die druk, skandering of fotokopiëring van dokumente.

3. Verhuring van fasiliteite

- **Vergaderlokale:** Biblioteke wat vergadergeriewe aanbied vir verhuring aan die publiek, besighede of gemeenskapsgroepe vir geleenthede, seminare of werksessies.
- **Geleentheidsruimtes:** Biblioteke met groter ruimtes, soos spesiale sale, kan dit beskikbaar stel vir verhuring vir gemeenskapsgeleenthede, afhangend van die betrokke plaaslike raad.

4. Skenkings en Vriende van die Biblioteek-verenigings

- **Individuele skenkings:** Biblioteke ontvang dikwels skenkings van gemeenskapslede of besoekers wat die instelling wil ondersteun.
- **Vriende van die Biblioteek:** Baie biblioteke het "Vriende"-groepe wat fondsinsamelingsaktiwiteite, boekverkope en veldtogte organiseer om addisionele fondse in te samel.

5. Korporatiewe en Besigheidsborgskappe

- Biblioteke kan met plaaslike besighede saamwerk vir borgskappe, naamregte vir ruimtes of geleenthede, of bydraes in natura (soos tegnologiese skenkings).

Finansiële volhoubaarheid is van kardinale belang om te verseker dat dienslewering nie net op die kort termyn haalbaar is nie, maar ook op die medium en lang termyn volhoubaar bly.

8. BEMARKING EN BELANGEBEVORDERING

Bemarking speel 'n deurslaggewende rol in die posisionering van die openbare biblioteek as 'n noodsaaklike, dinamiese spilpunt van kennis, innovering en gemeenskapsbetrokkenheid. In 'n wêreld waar inligting aanhoudend verander, digitale platforms met mekaar meeding vir mense se aandag en openbare befondsing fyn dopgehou word, is dit noodsaaklik om biblioteke doelbewus te bemark en hul belange te bevorder. Dit help om te verseker dat biblioteke sigbaar bly, waardeer word en ten volle deur die gemeenskap gebruik word. 'n Doeltreffend geïmplementeerde bemarkingstrategie stel biblioteke in staat om:

- Nuwe gebruikers te lok deur die omvang en relevansie uit te lig van die dienste wat aangebied word.
- Bestaande gebruikers te behou deur die biblioteek se rol in hul daaglikse lewe te versterk.
- Die ontwikkelende rol van biblioteke in die digitale era te kommunikeer, van die tradisionele uitleen van boeke tot digitale geletterdheid, sosiale ontwikkeling en gemeenskapsbemagtiging.
- Sterk verhoudings met belanghebbendes te bou deur die biblioteek se impak op onderwys, ekonomiese ontwikkeling en maatskaplike samehorigheid te demonstreer.

DOELWITTE VAN BEMARKING EN BELANGEBEVORDERING

- Verhoog bewustheid en gebruik van openbare biblioteekdienste, -programme en -hulpbronne deur geteikende veldtogte, gemeenskapsuitreiking en digitale betrokkenheid.
- Lok uiteenlopende gebruikersgroepe deur boodskappe aan te pas vir verskillende demografiese groepe, insluitend jeugdiges, senior burgers, studente, werksoekers en gemarginaliseerde gemeenskappe.
- Verhoog gebruikersbetrokkenheid deur interaktiewe geleenthede, leesuitdagings, digitale dienste en gemeenskapsgedrewe inisiatiewe te bevorder.
- Bou 'n sterk, herkenbare openbare biblioteekhandelsmerk wat die instelling se waardes van toeganklikheid, innovering en responsiwiteit weerspieël.
- Demonstreer die openbare biblioteek se waarde aan belanghebbendes, befondsers en die publiek deur suksesverhale, gebruiksstatistiek en verhale oor gemeenskapsimpak te deel.

- Bepleit volgehoue en verhoogde belegging in biblioteekdienste deur boodskappe in lyn te bring met regeringsprioriteite, soos onderwys, digitale inklusiwiteit en maatskaplike ontwikkeling.
- Benut vennootskappe met die media, opvoedkundige instellings, nieregeringsorganisasies (NRO's) en plaaslike beïnvloeders om reikwydte en geloofwaardigheid te versterk.

STRATEGIESE BENADERINGS

- **Geïntegreerde kommunikasieveldtogte:** Gebruik 'n kombinasie van tradisionele media (radio, gedrukte publikasies, gemeenskapskennisgewingborde) en digitale platforms (sosiale media, webwerwe, nuusbriewe) om 'n breë gehoor te bereik.
- **Gemeenskapsambassadeurs en -kampvegters:** Bemagtig biblioteekgebruikers, personeel en plaaslike leiers om as voorstanders op te tree wat die biblioteek se waarde binne hul netwerke bevorder.
- **Visuele identiteit en handelsmerkbou:** Ontwikkel konsekwente visuele en boodskapstandaarde wat die biblioteek se missie weerspieël en dit oor verskillende platforms en liggings maklik herkenbaar maak.
- **Gebruikersgesentreerde storievertelling:** Beklemtoon werklike verhale oor hoe biblioteke lewens verander het deur lees- en skryfvaardigheidsondersteuning, voorbereiding vir die arbeidsmark en die bevordering van sosiale verbondenheid.
- **Monitering en evaluering:** Volg die doeltreffendheid van bemarkingspogings deur gebruikersterugvoer, bywoningsyfers en maatstawwe vir digitale betrokkenheid te monitor, om strategieë oor tyd te verfyn.

9. WETGEWING

Die volgende wetgewing raak die Wes-Kaapse Biblioteekdiens:

- Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996 (Wet 108 van 1996)
- Wes-Kaapse Wet op Openbarebiblioteekdienste, 2025 (Wet 1 van 2025)
- Wes-Kaapse Provinsiale Talewet, 1998; Wes-Kaapse Taalbeleid, 2005
- Wet op Openbare Administrasie en Bestuur, 2014
- Wet op Openbare Finansiële Bestuur, 1999
- Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Finansiële Bestuur, 2003
- Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Strukture, 1998
- Wet op Plaaslike Regering: Munisipale Stelsels, 2000
- Wes-Kaapse Begrotingswet (jaarliks)
- Wet op die Verdeling van Inkomste (jaarliks)
- Wet op die Raamwerk vir Interregeringsverhoudinge, Wet 13 van 2005

10. SLOT

Die Wes Kaapse Biblioteekdiens is verbind tot die heroorweging van openbare biblioteke as dinamiese, inklusiewe en tegnologie toegeruste gemeenskapsankers. Hierdie diensleweringsmodel bied 'n strategiese raamwerk wat biblioteke posisioneer as noodsaaklike platforms vir billike toegang tot inligting, digitale bemagtiging, lewenslange leer en sosiale verbondenheid. Hierdie model is gegrond op ses strategiese pilare, naamlik toegang tot inligting, lees, gemeenskapsbetrokkenheid, digitale dienste, geletterdheid en intellektuele ontwikkeling en veilige ruimtes. Dit help om te verseker dat openbare biblioteke buigsaam bly en kan aanpas by die veranderende behoeftes van diverse gemeenskappe. Openbare biblioteke sal deur innovering, samewerking en 'n gebruikersgesentreerde benadering voortgaan om 'n transformerende rol te speel in die bevordering van onderwys, maatskaplike samehorigheid en sosio ekonomiese ontwikkeling in die Wes Kaap.

https://www.westerncape.gov.za/cas/service/western-cape-library-service

Western Cape Government

FOR YOU

November 2025